

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΙΔΡΥΤΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ

ΙΩΑΝ. ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1924

ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΕΤΟΣ Γ' ΠΕΡΙΟΔ. Β'

18 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1927

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΑ ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Β'

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΟΥ

Κ. . . . .

ΕΛΛΗΝΟΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΚΑΚΑΒΟΥ

FOURNET

ΣΤΡΑΤΑΡΧΟΥ ΖΩΦΡ

- Γεγονότα και Σχόλια
- Έξωτερική εβδομάς
- Έσωτερική εβδομάς
- 'Ο Κωνσταντίνος Α' και ο Λαός του
- 'Ο αρχαίος ελληνικός βίος
- 'Η δράσις του εν Ελλάδι
- 'Η μεγάλη μάχη του Μάρνη

'Η έπλοημος εκθεσις τής μάχης του Κιλκίς.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΤΑΔΙΟΥ 24

ΔΙΑ ΤΟΥΣ κ. κ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝ ΘΕΡΜΩΣ εις τούς καθυστερούντας τας συνδρομάς των όπως σπεύσουν και έμβάσουν αυτάς, ίνα περιληφθούν εις τούς καταλόγους των δικαιουμένων εις τήνδωρεάν λήψιν του Βου τόμου και μη στερηθούν του μνημειώδους τούτου βιβλίου

ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΔΗΜ. ΓΟΥΝΑΡΗ

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ Δρ. 150

ΕΞΑΜΗΝΟΣ 75

ΕΤΗΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚ. (γενικώς) λ. 1

ΑΜΕΡΙΚΗΣ Δολλάρια 5

Εξάμηνοι συνδρομαί Εξωτερικού και τριμήνιοι Εσωτερικού δέν γίνονται δεκταί.

— Διά δημοσιεύσεις ἀγγελιών ιδιαίτε-
ραι συμφωνίαι.

— Τα ἐμβάσματα ἀπευθύνονται δι' ἐ-
πιταγῆς πρὸς τὴν διεύθυνσιν.

— Διά πᾶσαν ἀνωμαλίαν περὶ τὴν
ἀποστολὴν τοῦ φύλλου οἱ κ. κ. συνδρο-
μηταὶ παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται
πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.

Αἱ συνδρομαὶ κατὰ κανόνα ἀπαράβατον εἶναι ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΗ Ο Β' ΤΟΜΟΣ

ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Δ. ΓΟΥΝΑΡΗ

ΘΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΗ

— Τὴν ἀφιξὶν τοῦ Γούναρη εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 1920 καὶ δλόκληρον
τὸν μνημειώδη προγραμματικὸν λόγον τῶν Πατρῶν καὶ ἄλλους λόγους του.

— Τὴν πολιτικὴν μονομαχίαν Γούναρη Βενι-
ζέλου ἐπὶ τοῦ Δικαστικοῦ ζητήματος. — Τὰ κεί-
μενα τῶν δηλώσεων Βενιζέλου—Γούναρη. — Ὁ
Γούναρης ἀρχηγὸς τοῦ ἀγῶνος.

— Τὴν ἐκλογικὴν περιόδον, τὴν νίκην τοῦ ἀν-
τιβενιζελισμοῦ, τὴν ἐπάνοδον τοῦ Κωνσταντί-
νου κ. τ. λ.

— Τὸ ἔργον τῆς Γ' Ἐθνοσυνελεύσεως. —
Μνημειώδεις ἀγορεύσεις τοῦ Γούναρη. — Τὰ
στρατιωτικά, πολιτικά καὶ διπλωματικά γεγο-
νότα κλπ.

— Τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν, τὴν ἐκ-

κρηξὶν τῆς ἐπαναστάσεως Πλαστήρα. — Τὴν σύλληψιν καὶ φυλάκισιν τοῦ
Γούναρη καὶ τῶν συντρόφων του. — Τὰ προηγηθέντα τῆς δίκης κλπ.

— Ὁλόκληρον τὴν δίκην τῶν πολιτικῶν (σελίδες 350).

— Τὰ προηγηθέντα τῶν τουφεκισμῶν. — Τὴν περιγραφὴν τοῦ φρικώ-
δους δράματος κλπ. κλπ.

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

Ἰδρυτής : ΙΩΑΝ. ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

16 Σεπτεμβρίου 1927

Η Γαλλία! Ἡ «αἰωνία» Γαλλία! Ἡ σύγχρονος δημοκρατικὴ Γαλλία ἡ-
τοι ἡ Γαλλία τῆς ἀπάτης, τοῦ ψεύ-
δους, τοῦ εὐτελεστάτου «μπακαλισμοῦ»,
ἡ θέσασα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Τούρκου
τὸ ὄπλον καὶ τὸ ξίφος, ἵνα ἐξοντωθῇ ὁ
Χριστιανικὸς Ἑλληνικὸς κόσμος τῆς Μι-
κρᾶς Ἀσίας, ἡ ἐξωθήσασα καὶ ΟΡΓΑ-
ΝΩΣΑΣΑ τοὺς Τούρκους πρὸς τοῦτο,
ἡ Γαλλία τοῦ κυνικοῦ φαρισαϊσμοῦ, ἡ
Γαλλία τοῦ περιφήμου «ἐντίμου» Ζον-
νάρ, ἡ Γαλλία τοῦ διαβοήτου δικαστι-
κοῦ αἵσχους τοῦ Δρεῦφούς, ἡ δημοκρα-
τικὴ αὕτη Γαλλία τῶν εὐτελεστάτων ὑ-
πολογισμῶν καὶ βλέψεων, **Η ΚΑΤΑ-
ΜΙΑΝΑΣΑ ΠΑΣΑΝ ΑΡΧΗΝ ΗΘΙ-
ΚΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΣΑΝ ΑΠΟΨΙΝ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΤΗΤΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ**,
ὅτε ἐπεχείρησε νὰ τὴν μεταχειρισθῇ καὶ
αὐτὴν ὡς ἀπλοῦν ὕλικὸν πρὸς στήριξιν
τῶν συμφερόντων τῆς καὶ μόνον, κατὰ
τὸν παγκόσμιον πόλεμον, ἡ Γαλλία αὐ-
τὴ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ παρεμβληθῇ
καὶ πάλιν εἰς τὸν δρόμον τῆς Ἑλλάδος
καὶ νὰ μὴ ἐπιδιώξῃ πραγματοποιήσιν
τῶν ἀρπακτικῶν διαθέσεων τῆς, κατὰ
τὴν περίστασιν αὐτὴν τῆς προσπαθείας
τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν
οἰκονομικῶν τῆς. Ἀπὸ τῆς πρώτης σιγ-
μῆς ἐκαιροφυλάκτει ἐν Γενεύῃ, διὰ νὰ
ἐμφανίσῃ καὶ πάλιν τὰς **ΑΠΟΔΥΤΩΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΨΕΥΔΟΥΣ** βασιζομένης ἀ-
ξιώσεις τῆς, περὶ πληρωμῆς εἰς αὐτὴν
παρὰ τῆς Ἑλλάδος καθυστερουμένου
ποσοῦ ἐκ πολεμικῶν χρεῶν τὸ ὅποιοι
μάλιστα ἀναβιβάζει, κατὰ ἰδικὸν τῆς
μόνον λογαριασμόν, εἰς 260 ἐκατομύ-
ρια χρυσὰ φράγκα ἤτοι εἰς 4 δισεκατομύ-

μύρια δραχμῶν! Καὶ θέτει τὴν πληρω-
μὴν ταύτην ὡς ὅρον διὰ τὴν παρ' αὐτῆς
ἀνάληψιν τῶν ὑπεργγίων προσόδων διὰ
τὸ νέον δάνειον τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν
κατανομὴν αὐτῶν παρὰ τοῦ διεθνοῦς οἰ-
κονομικοῦ ἐλέγχου! Ἀπέφυγε ὁμῶς πάν-
τοτε νὰ δεχθῇ τὴν κρίσιν διαιτητικῆς ἐ-
πιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ὅ-
πως ἐπρότεινεν ἡ Ἑλλάς, διότι τότε θὰ
ἀπεδεικνύετο, ὅχι μόνον ὅτι οὐδὲν ὀφεί-
λομεν εἰς αὐτὴν ἐκ τῆς περιόδου τοῦ πο-
λέμου, ἀλλὰ, ἀπεναντίας, ὅτι μᾶς ὀφεί-
λει, διότι μᾶς κατελήστευσε καὶ μᾶς ἐξε-
βίασε ποικιλοτρόπως! Αὕτη εἶνε ἡ δη-
μοκρατικὴ Γαλλία τοῦ Ζοννάρ, τοῦ Κλε-
μανσώ, τοῦ Φουρνέ, τοῦ Σαράϊν, τοῦ
Ριμπώ, τοῦ Μπουγιὸν ἡ «Δημοκρατικὴ»
Γαλλία τῶν Σενεγαλέζων!

Η πρὸς τὸ Συνέδριον τῶν Μειονοτή-
των ἐν Γενεύῃ τηλεγραφικὴ διαμαρ-
τυρία τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Κεντρικῆς
Ἐπιτροπῆς τῶν ἀπανταχοῦ Δωδεκανή-
σιων ἀπηχεῖ δραματικῶς καὶ βαθύτατα
ὀλην τὴν δικαιοσύνην ἐξέγερσιν τῶν προ-
αιωνίως Ἑλληνικῶν Δωδεκανήσιων, ἐπὶ
τῇ ἀνελευθέρῳ καὶ βιαιᾷ προσπαθείᾳ
τῆς Ἰταλίας, ὅπως παραχαράξῃ καὶ ἀ-
ποσβέσῃ τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν αὐτῶν.
Ἐκείδς τοῦ ὅτι συνθῆκαι κατεπατήθη-
σαν, ἡθετήθησαν καὶ σοφιστικῶς ἡρμη-
νεύθησαν, ὅπως παραταθῇ ἡ παρὰ τῆς
Ἰταλίας προσωρινὴ κατοχὴ αὐτῶν, δια-
κηρυσσόμενη ἤδη ἐπισήμως ἀπὸ τινος
καὶ ὡς ὀριστικὴ κυριαρχία αὐτῆς ἐπ'
αὐτῶν, ὡς ὀριστικὴ προσάρτησις των εἰς
τὸ Ἰταλικὸν Κράτος, παρουσιάζεται ἐν
τῇ περιστάσει ταύτῃ καὶ τὸ ἀπελπιστι-

τόν να σημειωθῇ ἐν ταῦθ' αὖ, ὅτι συνεφωνήθη ἡ ἰδρυσις εἰδικῆς ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς, καὶ αὐτὴν συγκέντρωσις τῶν εἰσπράξεων καὶ τῶν πληρωμῶν τοῦ Δημοσίου, ἡ μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ ἡ παραστάσις ἐν τῇ νέᾳ Τραπεζῇ παρατηρητοῦ, τρόπον τινά, τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινωνίας, τῇ εἰσηγήσει τοῦ κ. Πῶλ Μπονκούρ, παρέσχεον κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς πρῶτης τῆς 15ης Σεπτεμβρίου.

Ἡ μετὰ τῆς Γερμανίας ἐλληνικὴ διαφορά διὰ τὴν «Σαλαμίνα» ἐφ' ἧς ἔδει ν' ἀποφανθῇ ἐντὸς τῆς παρούσης συνόδου τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν, παραπέμπεται εἰς τὴν μελέτην εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις θὰ ὑποβάλῃ σχετικὴν ἐκθεσιν κατὰ τὴν προσεχῆ σύνοδον τοῦ Δεκεμβρίου.

Ὅπως ἀπρόοπτος κατὰ τὸν τερματισμὸν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ πρωτοκόλλου διὰ τὸ ἐλληνικὸν δάνειον, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Γαλλίας ἐν Γενεύῃ ἠξίωσε παρὰ τῆς ἐλληνικῆς ἀντιπροσωπείας τὸν ἄμεσον διακανονισμόν τῶν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἑλλάδος ἐκκρεμῶν λογαριασμῶν, ζητῶν ἐν ὑπόλοιπον ὑπὲρ τῆς Γαλλίας ὅπως αὐθαιρέτως ὑπολογιζόμενον καὶ ὑπέρογκον. Ἡ Ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεία, ἐδήλωσε ὅτι δὲν δύναται νὰ δεχθῇ τὸν συσχετισμὸν τῶν ζητημάτων τῶν ἐκκρεμοτήτων τούτων μετὰ τὸ ζήτημα τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ δανείου, προσθεῖσα ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶναι πρόθυμος νὰ ἐπιληφθῇ διὰ πρᾶγματευσαν

μετὰ τῆς Γαλλίας ἐν προκειμένῳ καὶ νὰ δεχθῇ διαιτησίαν ἐν περιπτώσει διχογνωμίας. Ἀπομένει ἤδη νὰ καταδειχθῇ ἐκ τῶν πραγμάτων κατὰ πόσον ἡ Γαλλία θὰ ἐμμένῃ εἰς τὴν ἀποφίν τῆς, ὅπως ἀπόσχη τῆς ὑπὸ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς παρὰ τῇ ἐν Ἀθήναις Διεθνείᾳ Οἰκονομικῇ Ἐπιτροπῇ διαχειρίσεως τοῦ προϊόντος τοῦ δανείου.

**

Εἰς τὴν Νοτιοσλαβίαν αἱ ἐκλογαὶ τῆς 11ης Σεπτεμβρίου ἔσχον τὰ εξῆς ἀποτελέσματα: Ἐπὶ 2,227,053 ψηφισάντων—ὀλιγωτέρως ἢ κατὰ τὰ προτελευταίας βουλευτικῆς ἐκλογῆς—οἱ Ριζοσπαστικοὶ συνεκέντρωσαν 708, 801 ψήφους, οἱ Δημοκρατικοὶ τοῦ κ. Δαβίδοβιτς 355,700, οἱ Μουσουλμάνοι τῆς Βοσνίας 124,027, οἱ Κροᾶται ἀγροτικοὶ τοῦ κ. Ράδιτς 218,269, οἱ Σλοβένοι λαϊκοὶ 112,654 καὶ τὰς λοιπὰς αἱ ἀγροτικαὶ μικραὶ ὁμάδες.

Οὕτως οἱ Ριζοσπαστικοὶ διαθέτουν εἰς τὴν νέαν Σκουψίαν 111 ἔδρας, οἱ Δημοκρατικοὶ 61, οἱ Μουσουλμάνοι τοῦ κ. Σπέχο 18, οἱ Ραδιστικοὶ 60, οἱ Σλοβένοι τοῦ κ. Κορόσετς 26, οἱ Ἀγροτικοὶ τῆς Παλαιᾶς Σερβίας 9 κ. ο. κ. Ἐν συνόλῳ οἱ Ριζοσπαστικοὶ ἀπώλεσαν 20 ἔδρας, οἱ δὲ Ραδιστικοὶ 8, ἐκέρδισαν δὲ οἱ Δημοκρατικοὶ τοῦ κ. Δαβίδοβιτς. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἡ πολιτικὴ κατάσταση προδιαγράφεται ἐπισηφάλλως, καθ' ὅτι καὶ ἡ νέα Σκουψίνα ἐλάχιστα διαφέρει τὴν σύνθεσιν νῆς προηγουμένης, δὲν παρέχει πλεονάσας πιθανότητος περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς συμπτῆσεως μονίμου πλειοψηφίας διὰ τοῦ συνασπισμοῦ τῶν συντηρητικῶν κομμάτων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ἡ Ἑλλάς ἐσωτερικῶς, μετὰ τὰς ἐκδηλωθείσας ἀξιώσεις τῆς Γαλλίας περὶ διακανονισμοῦ τῶν πρὸς αὐτὴν πολεμικῶν χρεῶν, ἀξιώσεις οὐκ μόνον παραλόγους καὶ ἀδίκους, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄκρον ἀρπακτικὰς, εἰσέρχεται εἰς περίοδον, μὴ ἀπηλλαγμένην κινδύνων. Αἱ ἀξιώσεις τῆς Γαλλίας, δύναται τις εἰπεῖν, διακυβεύουν αὐτὴν ταύτην τὴν δανειακὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος ἢ ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ἐνέκρινε. Ἡ δια ὑπόστασις τῆς Γαλλικῆς ἀξιώσεως δημιουργεῖ νέαν κατάστασιν, μὴ προβλεφθεῖσαν, καὶ ἡ Κυβέρνησις, ἥτις δὲν εἰ-

χεν ὑπ' ὄψει αὐτῆς τὰς οὕτω διατυπωθείσας ἀξιώσεις τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπαναζητήσῃ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ διαρρυθμίσῃ τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς πολιτικὴν.

Οὐδεὶς δύναται νὰ προῖδῃ τὰς συνεπείας τῶν προκυπτόντων μετὰ τὴν Γαλλικὴν ἀξίωσιν γεγονότων. Καὶ ἴφ' ὅσον πρὸ τῆς Ἑλλάδος, τῆς, μετὰ πολλὰς δοκιμασίας καὶ περιπετείας, ἀγωνιζομένης ν' ἀνορθώσῃ τὰ οἰκονομικὰ αὐτῆς πράγματα, ἐμφανίζεται ἡ ἀντίδρασις μιᾶς Μ. Δυνάμεως, εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ὁποίας τόσα συνέ-

φερε τὸ Κράτος τὸ Ἑλληνικὸν καὶ ὁ λαὸς αὐτῆς, ἐπιβάλλεται τὸ καθήκον εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας, νὰ συσπειρωθῶν περὶ τὴν Κυβέρνησιν καὶ ν' ἀντιτάξουν πρὸς τὴν Γαλλικὴν ἀξίωσιν τὴν θέλησιν τῆς Ἑλλάδος ὅπως μὴ καταστῇ καὶ πάλιν θῦμα τῶν περὶ τὸ Καὶ ν' Ὅρσαι συμφεροντολόγων.

Ἡ Γαλλία ἀξιοῖ νὰ διακανονίσῃ ἡ Ἑλλάς τὰ πρὸς αὐτὴν—ἀνύπαρκα καθ' ἡμᾶς—χρέη τῆς. Νὰ κληθῇ ὁμως καὶ ἡ Γαλλία, παρ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἑλλάδος τοῦ βασιλοφρόνου κόσμου, καὶ παρὰ τῆς Ἑλλάδος τοῦ δημοκρατισμοῦ, νὰ διακανονίσῃ τὸ ταχύτερον τὸ πρὸς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν χρέος τῆς. Καὶ ἂν ἡ Γαλλία ἀρνηθῇ, ὑπάρχουν ὁδοὶ ἀντιμετωπίσεως τῶν Γαλλικῶν ἀρπακτικῶν σχεδίων. Ἀγχιον καὶ ἀνηλεὲς μπούκοτάρισμα παντὸς τοῦ Γαλλικοῦ, ὅς εἴνε ἡ ἀπάντησις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Γαλλικὴν ἀντίδρασιν, ἡ ὁποία παρεντίθεται εἰς τὰ ἀνορθωτικά τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς Ἑλλάδος βήματα!

**

Κατὰ τὴν λήξαν ἐβδομάδα τὴν Κυβέρνησιν ἀπασχόλησαν καὶ πάλιν νέαι σημειωθείσαι κινήσεις φίλων τοῦ κ. Παγγάλου ἀποσκοποῦσαι κατὰ τὰς κυβερνητικὰς ἀνακουώσεις εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῆς σημερινῆς καταστάσεως. Αἱ ἀρμόδιαι ἀρχαὶ ἀνέφερον ὅτι ἐσημειώθη συγκέντρωσις ἐν Ἀθήναις Κρητῶν ὀπλαρχηγῶν, ἀποτάκτων ἀξιωματικῶν φίλων τοῦ κ. Παγγάλου καὶ συνεννοήσεως αὐτῶν μετὰ τινῶν ἐκ τῶν ἐκκαθαριζομένων τοῦ στρατεύματος ἀξιωματικῶν καὶ μετὰ πρῶν Ὑπουργῶν τοῦ κ. Παγγάλου. Μολοντοῦ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐτοίμη ὅτι ἡ κίνησις αὕτη οὐδεμίαν εἶχε σοβαρότητα ἐν τούτοις μετὰ σύσκεψιν τῶν ἐν Ἀθήναις εὐρισκομένων πολιτικῶν ἀρχηγῶν τῶν συμπατριῶντων ἐν τῇ Κυβερνήσει, ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἐν τῇ ιδιότητι τοῦ ὡς Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν, ἀπέρριψε τὰς ἐφέσεις τῶν παρὰ τῆς τοπικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀσφαλείας Ἀθηνῶν κινδύνων ὡς ἐκτοπιστέων κ. κ. Παπαϊωάννου, ὑποστρατήγου, Βαλσαμάκη συνταγματάρχου, Κατσαροῦ λοχαγοῦ καὶ Γιαννονάκου συνταγματ. χωροφυλακῆς, καὶ διέταξε τὴν ἐκτόπισιν αὐτῶν εἰς ὁρισθείσας ἐκ τῶν προτέπων νήσους. Ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν τούτων οἱ δύο πρῶτοι συλληφθέντες ἐξετοπίσθησαν ἤδη, θέλει δὲ ἐνεργηθῇ καὶ ἡ ἐκτόπισις τῶν ἑτέρων δύο.

Τὸ μέτρον τῆς ἐκτοπίσεως πολιτῶν ἐνθυμίζον τὴν μάρτυρ περίοδον τῶν διώξεων τοῦ 1917—20 καὶ τὰς ἐπὶ δικτατορίας διώξεις, δὲν εὐρίσκει πολλοὺς συνηγόρους καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ συγκαρῶμεν ἐπὶ τῇ λήψει τούτου τὴν Κυβέρνησιν. Τὸ σφάλμα αὐτῆς νὰ παρατείνῃ δηλαδὴ ἐπὶ τόσον χρόνον τὴν κράτησιν τοῦ κ. Παγγάλου ἐν προφυλακίσει ἐδημιούργησε τὴν ἐντύπωσιν παρὰ τῷ λαῷ ὅτι οὐδὲν τὸ σοβαρὸν κατὰ τοῦ τέως δικτάτορος στοιχεῖον ὑπῆρχε ἐφ' ὅσον δὲν ἐξεδικάζοντο αἰκατ' αὐτοῦ διατυπωθεῖσαι κατηγορίαι. Τὴν ἐντύπωσιν ταύτην ἐξεμεταλλεύθησαν καταλλήλως οἱ φίλοι φρονούντες πρὸς τὸν κ. Παγγάλον παριστῶντες αὐτὸν ὡς μάρτυρα καὶ ὡς διωκόμενον μόνον ἐκ τοῦ φόβου τὸν ὁποῖον αἰσθάνεται ἡ Κυβέρνησις ἂν ὁ κ. Παγγάλος ἀπληθυροῦτο.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει δεόν νὰ τονισθῇ ὅτι τόσον παρὰ τῷ στρατῷ ὅσον καὶ παρὰ τῷ λαῷ πᾶσα διάθεσις πρὸς νέαν ἐκτροπὴν ἐκ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ βίου καταδικάζεται ἀπολύτως καθόσον εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ ἐκτροπὴ αὕτη θὰ ἐπισωρεύσῃ νέας συμφορὰς εἰς τὴν χώραν τόσον δοκιμασθεῖσαν ἐκ τῶν διαφόρων στρατοκρατικῶν ἐπεμβάσεων.

**

Μεταξὺ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν κ. Μαζαράκη καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς Γεωργίας συναδέλφου τοῦ κ. Παπαναστασίου, δημιουργήθη σοβαρωτάτη διάστασις γνωμῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ὑπαγωγῆς τῶν δημοσίων κτημάτων ἐκ τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν δι' ἐγγράφον τοῦ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς ἠξίωσε ὅπως ἡ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Γεωργίας μὴ ἀσχοληθῇ ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος αὐτῇ νομοσχεδίου, καθ' ὅσον ἡ ἐντολὴ τῆς Βουλῆς περὶ κυρώσεως τῶν νομοσχεδίων δὲν περιλαμβάνει καὶ τὸ νομοσχέδιον τοῦτο. Ὁ κ. Παπαναστασίου ἐξ ἄλλου ἐπιμένει εἰς τὴν γνώμην ὅτι ἡ Βουλὴ παρέσχεον ἐξουσιοδότησιν καὶ διὰ τὸ ἐν λόγῳ νομοσχέδιον. Ἡ διάστασις αὕτη διέδινε ἐπικινδύνως, ἐὰν δὲ τὸ ζήτημα δὲν ἄχθῃ ἐνῶπιον τοῦ Ὑπουργοῦ Συμβουλίου μετὰ τὴν ἐπάνοδον καὶ τῶν ἀπουσιαζόντων πολιτικῶν ἀρχηγῶν καὶ δὲν γείνουν δεκταὶ αἱ ἀπόψεις τοῦ κ. Μαζαράκη περὶ παραμονῆς τῶν κτημάτων

εις την 'Αεροπορικὴν Ἀμυναν, θὰ υποβάλῃ οὗτος τὴν παραίτησίν του.

***

Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων κ. 'Ελ. Βενιζέλος, μετ' ἐπιμονῆς ἀπαρασαλεύτων ἀκολουθῶν τὴν δὴλωσίν του περὶ μὴ ἀναμίξεώς -ου εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώρας, νοσταλγῆσας μετὰ τὰ Χανιά καὶ τὸ 'Ηράκλειον μετέβη αὐτόθι, μετὰ τὴν προπαρασκευὴν καὶ τῆς σχετικῆς υποδοχῆς καὶ ὠμίλησε πρὸς τὸν υποδειχθέν αὐτὸν πλῆθος. Ὁ κ. Βενιζέλος προτίθεται νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τοὺς ἐν Θεσ/νίκῃ προσφυγικὸς συνοικισμοὺς, ἄφθονα δὲ διατίθενται χρήματα καὶ πυρετώδεις ἐξηκολουθοῦν αἱ προετοιμασίαι διὰ τὴν «ἀποθεωτικὴν ὑποδοχὴν» ἣτις τῷ προετοιμάζεται. Διδομένης ἀφορμῆς ὁ κ. Βενιζέλος θὰ δηλώσῃ διὰ πολλοστὴν φορὰν ὅτι δὲν θ' ἀναμιχθῇ εἰς

τὴν πολιτικὴν, διὰ τὰ καταστῆ ἀκόμη μίαν φορὰν δῆλον, ὅτι λίαν προσεχῶς θὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀντιμετωπίσιν ὁ Ἕλληνας λαὸς τὴν ὑποψηφιότητά του ὡς Προέδρου τῆς Δημοκρατίας! Ἐνδόμειθα νὰ διαφενδῶμεν.

***

Μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ ἐπιμόνους προσπάθειάς τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπείας τὸ Συμβούλιον τῆς Κ. Τ. Ε. ἐνέκρινε τὴν ἄδειαν περὶ συνάψεως τοῦ τριμεροῦς Ἑλληνικοῦ δανείου.

Ἐξ ἄλλου ἡ ὑποψηφιότης τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἀπόκτησιν ἑδρας ἐν τῇ Κοινωνίᾳ τῶν Ἐθνῶν ἀπέτυχεν, ἐκλεγέντων τῶν Κρατῶν, Κούβας, Φιλανδίας καὶ Καναδᾶ, τῆς Ἑλλάδος συγκεντρωσάσης 23 ψήφους ἐναντι τῶν 45 τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Κοινωνίας.

Κ.

ΗΜΕΡΑΙ ΔΟΞΗΣ ΚΑΙ ΘΡΙΑΜΒΟΥ

ΤΑ ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΟΙ ΕΝΔΟΞΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ 1912-1913

18

Ἐργάφησαν εἰδικῶς διὰ τὴν «Νέαν Ἐποχὴν» ἀπὸ ἀπόναντον ὑποστράτηγον μέλος τοῦ Μεγάλου Ἐπιτελείου.

(Πᾶσα ἀναδημοσίευσίς ἀπαγορεύεται ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς «Νέας Ἐποχῆς»)

Ἡ ἐπὶ τῆς τριήμερου ἐνδόξου μάχης τοῦ Κιλκίς ἐκθεσίς τοῦ ἀειμνήστου ἐπιτελοῦς Ξενοφ. Στρατηγοῦ, ἦν παραθέτω κατωτέρω ἀποτελεῖ ἔγγραφο ἀυτόχρημα ἱστορικόν. Σαφὲς, ἐμπεριστατωμένον, ἀκριβολόγος, παρουσιάζει ὅλας τὰς φάσεις τῆς μεγάλης ἐκείνης τιτανομαχίας καὶ ἐμφανίζει τὸ μέγεθος καὶ τὴν σημασίαν τῆς ὑπερλάμπρου νίκης τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

Ἰδοὺ τὸ κείμενον τῆς ἐκθέσεως, ἡ ὁποία εἶναι ἀκόμη καὶ ἡ ἱστορία τῆς μάχης τοῦ Κιλκίς:

«Μετὰ αἱματηροὺς καὶ πεισματώδεις ἀγῶνας τριῶν ἡμερῶν ἔληξε σήμερον ἡ μάχη καθ' ὅλον τὸ μέτωπον ἀπὸ λίμνης Ἀρδάν μέχρι Νιγρίτας διὰ περιφανοῦς νίκης τῶν Ἑλληνικῶν ὁπλῶν καὶ πλήρους ὑποχωρήσεως καὶ

καταστροφῆς τοῦ ἐχθροῦ. Αἱ ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων Βουλγαρικαὶ δυνάμεις ἀνῆρχοντο κατὰ πληροφορίας εἰς 80 ἕως 88 τάγματα πεζικοῦ μετὰ 180 πυροβόλων κατανεμημένα εἰς διαφόρους ὁμάδας μεταξὺ Παγγαίου ὄρους καὶ Δοϊράνης.

Κατόπιν τῶν πρώτων ἀπροόπτων ἐπιθέσεων τῶν Βουλγάρων κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαΐου εἰς Παγγαῖον καὶ παρὰ τὴν Νιγρίτην, ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς κατέλαβε θέσιν ἀμυντικὴν ἐπὶ τῆς γραμμῆς κόλπου Ὁρφανοῦ, λίμνης Μπεζίκου καὶ Λαγκαδᾶ, Θεσσαλονίκης. Μπροεμίτσα ἐπὶ τοῦ Ἀξιῶ, τάξας μίαν μεραρχίαν μεταξὺ Ὁρφανοῦ καὶ λίμνης Μπεζίκου, πέντε μεραρχίας βορείως καὶ βορειοδυτικῶς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ μίαν μεραρχίαν κατὰ τὴν Μπροεμίτσαν. Ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς διαχω-

ρίσεως ἐτάχθησαν κοινῆς μετὰ τῶν Βουλγάρων συνεννοήσεως μόνον ἀσθενεῖς προφυλακαί.

Κατὰ τὴν νύκτα τῆς 16ης Ἰουνίου οἱ Βούλγαροι ἐπετέθησαν αἰφνιδίως κατὰ τῶν ἐν Παγγαίῳ προφυλακῶν ἡμῶν, τὴν δὲ ἐπομένην κατὰ τῶν τῆς Νιγρίτας καὶ Μπερόβας, αἰτνες καθ' ὅς εἶχον ὁδηγίας, ὑπεχώρησαν πρὸς τὰς μεραρχίας τῶν. Ταυτοχρόνως ἐπιτεθέντες κατὰ τῶν Σέρβων διέβησαν τὸν Ἀξιὸν καὶ κατέλαβον τὴν Γευγελήν, ἐπετέθησαν δὲ καὶ κατὰ τῆς γεφύρας Μπροεμίτσας, ἣν δὲν κατώρθωσαν νὰ καταλάβωσι. Ταυτοχρόνως ἐκ διαφόρων ἐνδείξεων καὶ πληροφοριῶν κατεφαίνετο πρόθεσις ἐπιθέσεως κατὰ Θεσσαλονίκης.

Ἡ προέλασις τοῦ στρατοῦ

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις κατόπιν τῶν γεγονότων τούτων διέταξε τὴν γενικὴν προέλασιν πρὸς ἀνάκτησιν τῶν ἀπολεσθέντων σημείων. Ταύτης προηγήθη αἰχμαλώτισις τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ, δυνάμει 1.300 περίπου ἀνδρῶν, ἣτις συνετελέσθη κατὰ τὴν νύκτα τῆς 17ης πρὸς τὴν 18ην Ἰουνίου.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπιτεύξιν τούτου διετάχθη ἡ γενικὴ τοῦ στρατοῦ προέλασις. Εἰς τὴν μεραρχίαν τοῦ ἄκρου δεξιῦ ἐδόθη ἡ κατεύθυνσις πρὸς Νιγρίταν καὶ γέφυραν Ὁρλιακὸ καὶ Στρυμῶνος καὶ εἰς τὴν μεταξὺ τῶν δύο λιμνῶν πρὸς Μπερόβαν καὶ Λαχανᾶ. Εἰς τέσσαρας μεραρχίας τοῦ κέντρου ἐδόθη γενικὴ διεύθυνσις πρὸς Κιλκίς ἐνθα εὐρίσκετο ὁ κύριος ὄγκος τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεως. Δεξιὰ τῆς ὁμάδος ταύτης ἐπὶ τῆς ἀμαξητῆς ὁδοῦ ἐβάδιζε μία μεραρχία ὡς σύνδεσμος μεταξὺ τοῦ κέντρου καὶ τοῦ δεξιῦ τῆς παρατάξεως. Τέλος ἡ παρὰ τὴν Μπροεμίτσαν μεραρχία ἔλαβε διαταγὴν νὰ διαβῇ τὸν Ἀξιὸν καὶ πορευομένη βορείως τῆς λίμνης Ἀρδάν νὰ κατευθυνθῇ ἐπίσης πρὸς Κιλκίς ἐκ βορειοδυτικῆς διευθύνσεως.

Ἡ γενικὴ ἐπιθετικὴ προέλασις ἤρξατο τὴν πρωΐαν τῆς 19ης Ἰουνίου. Ἀπασαί αἱ μεραρχίαι ἅμα τῇ ἐκκινήσει τῶν εὐρέθησαν ἀντιμέτωποι τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις εἶχε συγκεντρώσει σημαντικὰς δυνάμεις ἀπέναντι τοῦ κέντρου τῆς Ἑλληνικῆς παρατάξεως, μετὰ τὴν πρόθεσιν νὰ ἐπιτεθῇ αἰφνιδιαστικῶς κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης, ὡς ἐβεβαιώθη ἐξ εὐρεθείσης διαταγῆς.

Ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀγῶνος

Ὁ ἀγὼν ὑπῆρξεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς σφοδρὸς καὶ πεισματώδης. Ὁ δὲ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἀνηφῶν ἀπωλείας ἀνέπτυξεν ἀ-

κράτητον ὁρμήν, ἣτις συμπαρέσυρε τὸ πᾶν πρὸ αὐτῆς. Αἱ ἐχθρικάι θέσεις καλῶς ἐκλελεγμέναι, μετὰ τέχνης ὀχυρωμέναι καὶ ἐπιμόνως ὑπερασπιζόμεναι, ἠλίσκοντο ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην διὰ τῆς λόγχης.

Αἱ θέσεις αὗται διεδέχοντο ἀλλήλας ἐπὶ βάθους 15—20 χιλιομέτρων, κατέληγον δ' ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὸ κέντρον ἐπὶ τῆς ὀχυρωτάτης τοποθεσίας τοῦ Κιλκίς, ἣν οἱ Βούλγαροι ἀδιακόπως ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου ἐργαζόμενοι εἶχον μεταβάλει εἰς ἄλλην Πλεύναν μετὰ πλῆθος πυροβόλων, ὀρυγμάτων καὶ πυροβολείων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν φύσει ὀχυρωτάτην καὶ τέχνῃ ἀπόρθητον κατασταθεῖσαν τοποθεσίαν τοῦ Λαχανᾶ, τὴν ἐπικρατοῦσαν τῆς ὁδοῦ Θεσσαλονίκης—Σερρών καὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμῶνος.

Ἡ πρώτη ἡμέρα

Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς μάχης 19ην Ἰουνίου ἡ μεραρχία τοῦ ἄκρου δεξιῦ διὰ συνεχῶν ἀγῶνων προήλασε διὰ Σούλοβο μέχρι Καρακίλι ἀπωθούσα τὸν πρὸ αὐτῆς ἐχθρόν. Ἡ ἀριστερόθεν αὐτῆς μεραρχία προήλασε καθ' ὅμοιον τρόπον μέχρι Μπερόβας. Ἡ ἐπὶ τῆς ἀμαξητῆς ὁδοῦ βαδίζουσα μεραρχία προελάσασα κατέλαβε μετὰ σφοδρὸν ἀγῶνα τὸ ὕψωμα 605 βορείως Γκιουβέσνας.

Ἡ ἐκ τεσσάρων μεραρχιῶν ὁμάς τοῦ Κέντρου ἀγωνισθεῖσα καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκέρδισε βῆμα πρὸς βῆμα ἅπαν τὸ πρὸς νότον τοῦ Κιλκίς ἔδαφος ἐκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ Γαλλικοῦ καὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἐφθάσε δὲ μετὰ πολλῶν ἀπωλείων μὲν, ἀλλὰ μετ' ἀνδρείας ἀπαρμύλλου εἰς ὃ ἕως 6 χιλιομ. ἀπὸ τῆς καρακωμένης τοποθεσίας Κιλκίς.

Διὰ τῆς λόγχης

Κατὰ τὴν θριαμβευτικὴν ταύτην προέλασιν ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἔκαμε χρῆσιν τῆς λόγχης, δι' ἣς ἐξετόπισε τὸν ἐχθρόν ἀπὸ τῶν χαρακωμάτων αὐτοῦ, ὧν αἱ τάφροι εὐρέθησαν πλήρεις Βουλγαρικῶν πτωμάτων. Ἡ μεραρχία τοῦ ἀριστεροῦ διαβάσας τὸν Ἀξιὸν εἰς Μπροεμίτσαν ἀπώθησε διὰ σφοδρᾶς ἐπιθέσεως τὸν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς ἐχθρόν. Οἱ Βούλγαροι ὑπεχώρησαν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐφ' ὅλου τοῦ μετώπου, καταλαβόντες τὰς κυρίας αὐτῶν ἀμυντικὰς γραμμὰς ὅς εἶχον τελείως παρασκευασμένας καὶ ἐξ ὧν εἶχον ἐπισημάνει πάσας τὰς ἀποστάσεις βολῆς.

Ἡ δευτέρα ἡμέρα

Τὴν δευτέραν ἡμέραν (20 Ἰουνίου) ἡ ἐπιθέσις ἐπανελήφθη καθ' ὅλον τὸ μέτωπον

μετά της αυτής σφοδρότητος. Ἡ Μεραρχία τοῦ ἄκρου δεξιῦ κατέλαβε τὴν Νιγρίταν προχωρήσασα βορείως αὐτῆς, ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξύ ἠγματοῦσεν ὁλόκληρον ἐχθρικὸν σύνταγμα. Ἡ ἐτέρα Μεραρχία ἐξηκολούθησεν τὴν ἐπίθεσιν ἀπωθήσασα τὸν ἐχθρὸν πρὸς τὸν Λαχανᾶν καὶ ἀλώσασα ἐξ πυροβόλα, ὧν τρία ταχυβόλα.

Ἡ ἀριστερόθεν αὐτῆς Μεραρχία διετάχθη νὰ συμπράξῃ πρὸς τὴν Λιγκοβάνην, ἣν καὶ κατέλαβεν. Ἡ ὁμάς τοῦ κέντρου ἠκολούθησε τὸν ἀγῶνα, ἀγῶνα πρόσπελάσεως πρὸς τὴν κυρίαν ταποθεσίαν τοῦ Κιλκίς.

—Μέγιστα Δυσχέρειαι

Αἱ δυσχέρειαι ἦσαν μέγιστα. Ἡ προέλασις τοῦ πυροβολικοῦ προσέκρουεν εἰς μεγάλας ἐδαφικὰς δυσχερείας μόνον δὲ τῇ βοήθειᾳ τοῦ Μηχανικοῦ κατασκευάσαντος ὁδοὺς κατωρθώθη τοῦτο. Ἡ προσπέλασις τοῦ πεζικοῦ ἐπὶ τῶν ἀκαλύπτων πρανῶν ἦτο ἐκ τῶν μᾶλλον δυσχερῶν. Ἐν τούτοις ὅλαι αἱ δυσχέρειαι αὐταὶ ὑπερνεκλήθησαν, οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ αἱ Μεραρχίαι ἀπέκρουσαν ἀποτελεσματικῶς καὶ ἀλλεπαλλήλως ἀντεπιδέσεις τοῦ ἐχθροῦ κατὰ τῶν περυγῶν αὐτῶν. Κατωρθώσαν δὲ νὰ πλησιάσουν τὴν τοποθεσίαν εἰς ἀπόστασιν ἐφόδου καὶ νὰ περιβάλλωσι τὰς δύο αὐτῆς πτέρυγας. Ἡ Μεραρχία τοῦ ἀριστεροῦ κατήγαγε νικην κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἴσης σχεδὸν δυνάμεως παρὰ τὸ Ματσίκιστον στραφεῖσα εἰτα ἀνατολικῶς πρὸς τὸ Καλινόβο, ἵνα ἀπωθούσῃ τὸν ἐκεῖ ἐχθρὸν σπεύσῃ κατ' ἃς εἶχε διαταγὰς πρὸς τὸ Κιλκίς. Μικτὸν ἀπόσπασμα ἐξ ἐνὸς τάγματος καὶ μίᾳς πυροβολαρχίας ἐξεδίωξε τὸν ἐχθρὸν ἐκ Γευγελῆς καταδιώξαν αὐτὸν διὰ πυρῶν πυροβολικοῦ κατὰ τὴν διὰ τῆς γεφύρας διάβασιν καὶ διαπεραιωθὲν εἰτα ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀξιού, συνέτρεξε τὴν Μεραρχίαν τοῦ εἰς τὸν ἀγῶνα, ὅστις ὑπῆρξε οὕτω λίαν καρποφόρος. Ἡ ταξιαρχία τοῦ ἱππικοῦ ἐνεργοῦσα δυτικῶς τῆς τοποθεσίας Κιλκίς ἐσταμάτησε καὶ ἐπιβράδυνε, ἐπιτεθεῖσα τὴν πορείαν ἰσχυρὰς φάλαγγος ἐχθρικῆς κατερχομένης τοῦ Κιλινδίου πρὸς ἐπικουρίαν τῶν ἐν Κιλκίς.

—Ἡ τρίτη ἡμέρα

Κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν (21 Ἰουνίου) ἐξηκολούθησεν ἡ ἐπίθεσις μετὰ μείζονος ἐπιρροῆς παρ' ὅλας τὰς σοβαρὰς ἀπώλειας καὶ τὴν καταπύνησιν τῶν στρατευμάτων, ὧν ὁ ἡρωϊσμός ἐστὶν ἀξίος παντὸς θαυμασμοῦ. Αἱ θυσαίαι ὑπῆρξαν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην μέγισται. Ἡμεῖς φησιν ὅμως διὰ τῆς

τελείας καταστροφῆς καὶ ἀποσυνθέσεως τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων καὶ διὰ νίκης προφανοῦς. Ἐκ τῆς Μεραρχίας τοῦ ἄκρου δεξιῦ στερεῖται τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης εἰδήσεως. Ἐλπίζεται ὅμως ὅτι ἡ δρᾶσις αὐτῆς θὰ ὑπῆρξε καρποφόρος. Αἱ δύο κατὰ Λαχανᾶ ἐπιχειρήσασαι Μεραρχίαι εἶχον κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην βαρύναν ἀποστολὴν καὶ σκληρότατον ἀγῶνα. Μετὰ μεγίστας προσπάθειας κατωρθώσαν νὰ τάξωσι τὸ πυροβολικὸν αὐτῶν καὶ μετὰ ἀλλεπαλλήλου ἐφόδους νὰ κυριεύσωσι διὰ τῆς λόγχης τοῦ ὑψώματος τοῦ Λαχανᾶ, ἐφ' ὧν ὁ ἐχθρὸς ἡμύνθη μετὰ λύσεως.

—Ἐκατόμβαι

Ἀληθοῦς ἐκατόμβας ἐστοίχισαν αἱ ἐφοδοὶ αὐταὶ εἰς τὰ ἡρωϊκά μας συντάγματα, ἀλλὰ ἡ καταστροφὴ τοῦ ἐχθροῦ ὑπῆρξε τελεία καὶ τοῦ οὗτος ἦτο ἀριθμητικῶς σχεδὸν ἰσοδύναμος, ἦτοι 16 περίπου τάγματα πεζικοῦ μετὰ 24 πυροβόλων. Ὁ ἐχθρὸς ἐκτιναχθεὶς τῶν θέσεων τοῦ ἐτραπῆ εἰς φυγὴν πρὸς τὴν δι-εὐθύνσιν τῆς γεφύρας τοῦ Ὀρλιακοῦ, ἀφήσας εἰς χεῖρας ἡμῶν 12 πυροβόλα, ὧν 6 ταχυβόλα, 3 πολυβόλα, πλείστα βλητοφόρα δόχηματα μεταγωγικά καὶ πλήθος ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων. Τὰ στρατεύματα ἡμῶν κατεδίωξαν αὐτὸν μέχρι τοῦ Μπασικιοῦ ἐνθα ἔταξαν προφυλακὰς.

—Εἰς τὸ κέντρον

Εἰς τὸ κέντρον ἤρξατο ἀπὸ τῆς νυκτὸς ἐπὶ ἡ ἐπίθεσις περὶ δὲ τὴν 7ην π. μ. εὐρίσκειτο εἰς χεῖρας μας ἅπασαι ἡ πρὸ τοῦ Κιλκίς σειρὰ χαρακωμάτων καὶ πυροβόλων, τοῦ ἐχθροῦ τραπέντος πρὸς ὑποχώρησιν καὶ καταδιωκομένου κατὰ πόδας. Καὶ ἐνταῦθα ἡ λόγχη τῶν ἀνδρείων Ἑλλήνων στρατιωτῶν διεδραμάτισε τὸ σπουδαιότερον μέρος. Εἰς πολλὰ τῶν χαρακωμάτων εὐρέθη μεγάλη ποσότης ἐγκαταλελειμμένων ὅπλων, πολεμοφοδίων καὶ λοιπὸν ὕλικόν.

Ἡ κωμόπολις Κιλκίς ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρός, εἴτε ἐνεκα τῶν ἐκρηκτικῶν ὀβιδίων, εἴτε καεῖσα ὑπ' αὐτῶν τῶν κατοίκων τῶν καὶ μόνον Βουλγάρων ὡς γνωστὸν ἐν ὅλῃ τῇ περιφερείᾳ καὶ οἷτινες πανοικεῖ ἐγκάτελειψαν αὐτήν.

Ἡ δεξιὰ Μεραρχία τῆς κεντρικῆς ὁμάδος περιβαλοῦσα ἐξ ἀνατολῶν τὸ κεχαρακωμένον ἀμυντικὸν μέτωπον συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ δὲ ἀριστερὰ Μεραρχία ὑπερβάσας βορειόθεν τὸ δυτικὸν μέτωπον, συνετέλεσε διὰ τῶν πυρῶν τοῦ πυροβολικοῦ αὐτῆς εἰς ἐπαύξην τῆς καταστροφῆς. Ἡ αὐτὴ Μεραρχία ἐ-

πεκτεῖναισεν τὴν ἀριστερὰν αὐτῆς πτέρυγα πρὸς βορρὰν τοῦ χωρίου Γιάννεσι ἠνοιξεν αἰφνιδίως σφοδρὸν πῦρ πυροβολικοῦ κατὰ τῆς ἀθίκτου ἐχθρικῆς συγκεντρώσεως ὅλων τῶν ὅπλων δυνάμεως πλέον τῶν 10 χιλιάδων ἀνδρῶν, ἣν ἀποσυνέθεσε τελείως καὶ ἔτρεψεν εἰς ἄτακτον φυγὴν. Τοὺς φυγάδας τοὺτους κατεδίωξεν ἀπηνῶς ἡ ἐγγὺς εὐρισκομένη ταξιαρχία τοῦ ἱππικοῦ. Αἱ ἑτεραι δύο Μεραρχίαι τοῦ κέντρου διεξήγαγον μετὰ παραδειγματικῆς ἀνδρείας τὸν βαρὺν κατὰ μέτωπον ἀγῶνα, ἀναλαβοῦσαι εἰτα τὴν καταδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ Ταξιαρχία τοῦ ἱππικοῦ ἐπέπεσε μετὰ ταῦτα ἐναντίον ἐτέρας ὑποχωροῦσης φάλαγγος, ἣν ἔθεσεν ἐν ἄταξίᾳ.

—Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐχθρῶν

Ἀργὰ μετὰ μεσημβρίαν ἠκούετο εἰσέτι μακρόθεν τὸ καταδιωκτικὸν πῦρ τοῦ πυροβολικοῦ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀμυνθέντων τὴν κυρίαν τοποθεσίαν τοῦ Κιλκίς ἀνῆρχετο εἰς 30—35 χιλ. μαχητῶν, προσπιθεμένων δὲ καὶ ἐκείνων, ἃς διεσκόρπισεν ἡ ἀριστερὰ Μεραρχία ὁ ὅλικός ἀριθμὸς τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ Κιλκίς ὀλίγον ἀπέιχε τῶν 50 χιλιάδων. Ἡ ἀριστερὰ Μεραρχία ἀνέλαβε σφοδρότατον ἀγῶνα ὅπως διασπάσῃ τὰ ὠχυρωμένα στενὰ τοῦ Καλινόβου καὶ σπεύσῃ ἵνα συντελέσῃ εἰς καταδίωξιν τῶν ἐκ Κιλκίς φευγόντων.

—Οἱ θαυμάσιοι εὗζωνοι

Τὰ εὗζωνικά τάγματα ἐπετέλεσαν κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ Μεραρχοῦ θαύματα ἐπιδείξαντα γενναϊότητα, αὐταπάγησιν καὶ θάρρος, καταλαβόντα διὰ θαυμασίας διὰ τῆς λόγχης ἐφόδου τὸν ἐμπροσθεν τοῦ Καλινόβου λίαν ἀπότομον καὶ ἀνώμαλον λόφον, ὃν ὁ ἐχθρὸς εἶχε καταστήσει ἀπόρθητον. Καὶ ἐνταῦθα ἡ ἀντίστασις τοῦ ἀντιπάλου ἐδραῦσθη ἡ δὲ Μεραρχία ἐξῆλθε περὶ τὴν 9ην ἐσπερινὴν ὥραν τῆς στενωποῦ. Ἡ ὑπέρμετρος ὅμως κόπῳσις τῶν στρατευμάτων κατέ-

στησε ἀδύνατον τὴν πρὸς τὸ Κιλινδίον καταδίωξιν. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο αἱ ἀπώλειαι τοῦ ἐχθροῦ ἦσαν μέγισται, ὁ δὲ παρὰ τῆς Μεραρχίας καταληφθεὶς χώρος εὐρέθῃ κατεσπαρμένος με ἐχθρικά πτώματα. Δὲν ἐξηκριβώθη ὁ ὅλικός ἀριθμὸς τῶν ἀλωθέντων πυροβόλων καὶ λοιποῦ ὕλικου.

—Αἱ Ἑλληνικαὶ ἀπώλειαι

Αἱ ἀπώλειαι ἡμῶν ἦσαν ἀνάλογοι πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὴν σφοδρότητα τοῦ τρομεροῦ ἀγῶνος. Ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς δὲν ἐγγνώσθη εἰς τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον. Κατὰ τὰ φαινόμενα ὅμως δὲν θὰ ἀπὶ πρὸς τῶν 10 χιλιάδων νεκρῶν καὶ τραυματιῶν. Μεταξὺ τούτων ποβλοὶ ἀξιωματικοί, ἐν οἷς φέρονται ὡς φονευθέντες 6 Διοικηταὶ Συνταγμάτων. Συνταγματάρχαι Καμπάνης καὶ Παπακρυοζῆς, Καμάρας καὶ Κορομηλᾶς καὶ ὁ ταγματάρχης Διαλέτης.

Ἐπίσης τρεῖς διοικηταὶ ταγμάτων οἱ ταγματάρχαι Κουτλήφαρης, Κατσιμίδης καὶ Χαντζόπουλος, τραυματισθεὶς δὲ ὁ ἀντισυνταγματάρχης Τερετίης. Αἱ ἀπώλειαι τοῦ ἐχθροῦ ἂν κρίνῃ τις ἐκ τοῦ μεγίστου ἀριθμοῦ τῶν εὐρεθέντων πτωμάτων, εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνώτεροι τῶν ἡμετέρων.

Ἡ περιφανὴς αὕτη νίκη τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων ἐξηγοράσθη μὲν διὰ πολλοῦ αἵματος τὰ ἀποτελέσματα ὅμως αὐτῆς ἐννοεῖται ὅτι νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τῆς ὅλης ἐκστρατείας καὶ νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν τῆς χώρας.

ΞΕΝΟΦΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

(Ἐκ τοῦ ἐπιτελείου τοῦ Γεν. Στρατηγεῖου).

Εἰς τὸ προσεχές :

Ἡ νίκη τῆς Δοϊράνης. — Ὁραία ἀνέκδοτα τοῦ Κωνσταντίνου κτλ.

Ο ΑΠΟΤΑΚΤΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΣ 2 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ΤΕΥΧΟΣ 146

‘ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α’ & Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ,

—Θαυμασία καὶ μεγαλειώδης ψυχογραφία τοῦ μάρτυρος Βασιλέως καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

—Γπέροχος ἀναπαράστασις τῆς δραματικῆς περιόδου τῶν στερήσεων, πείσεων καὶ τῶν μαρτυριῶν τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Ἑλλάδος

—Ἀποκαλυπτικαὶ περιγραφαὶ τῆς δράσεως τῶν Συμμάχων, τῶν μυστικῶν ὁργανώσεων, τῶν ἐπαναστατῶν, τῶν διπλωματῶν, τῶν στρατιωτικῶν. — Ἡ μάχη τῶν Ἀθηνῶν. — Τὸ ἀνάθεμα τοῦ Βενιζέλου. — Ὁ ἀτελείωτος ἀποκλεισμός. — Ἡ ἐκθρόνισις. κτλ κτλ.

ΜΑΞ ΧΙΜΠΕΝ

‘ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α΄ & Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ,

Η ΘΑΥΜΑΣΙΩΤΕΡΑ ΚΑΙ ΒΑΘΥΤΕΡΑ ΨΥΧΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

‘Η τραγική περίοδος των εν ‘Ελλάδι συμβάντων από το 1915 μέχρι το 1917, ὅτε ἐπεσφρεύθησαν τὰ στοιχεῖα τῆς ἐθνικῆς καταστροφῆς καὶ ἀτιμώσεως, καθὼς καὶ τῆς ἀθεραπεύτου ἀκόμῃ βαθείας πολιτικῆς καὶ πολιτικῆς νόσου ἡμῶν, ἔχει ἀκόμῃ σκοτεινὸν περιθώριον. Ἀποκαλυπτικώτατα μεταπολεμικά συγγράμματα, ἡμετέρων καὶ ξένων, δυναμένων ἐγκυρώματα νὰ ὁμιλήσωσι, λόγω τῆς ὑπευθύνου καὶ δημιουργικῆς ἀναμίξεως των εἰς τὰ γεγονότα, ἐκεῖνα κατετόπισαν βεβαίως ὀριστικῶς πλέον τὴν εὐθύνην δι’ αὐτά, ἐνεφάνισαν πειστικώτατα τοὺς ἀληθεῖς ἐνόχους καὶ αἰτίους αὐτῶν. Καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, καθόσον τινὰ ἐξ αὐτῶν προέρχονται παρὰ ξένων πιστῶν καὶ τυφλῶν τότε συννεργατῶν ἐνόχων αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸ φῶς πρέπει νὰ πέσῃ ἀφθονον. Τὸ φῶς πρέπει νὰ πέσῃ τόσον, ὥστε νὰ διανοίξῃ διὰ τῆς βίας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἐθελουφλοῦντων ἀκόμῃ, — καὶ ὑπάρχουσιν δυστυχῶς, καὶ διὰ ὑπάρχουσιν ἐπὶ πολὺ πλείστοι τοιοῦτοι — καὶ νὰ διαγράψῃ μέγαν καὶ αἰώνιον φωτιστὴν περὶ τῶν Μαρτύρων καὶ τῶν ἀδικηθέντων, οἱ ὅποιοι ἐν τούτοις δὲν κρίνονται ἀκόμῃ ἄξιοι οὔτε τάφου νὰ τύχωσιν ἐν τῇ πατρίδι των. Πρέπει πρὸ παντὸς νὰ δοθῇ καὶ ἡ ἠθικὴ φυσιογνωμία τῶν πρωταγωνιστῶν καὶ τῶν ἡρώων ἐν τῇ ‘Ελληνικῇ ἐκείνῃ τραγωδίᾳ. Πρέπει νὰ δοθῇ καὶ ἡ ψυχολογικὴ σύνοψις, ἡ ψυχολογικὴ εἰκὼν αὐτῶν. Πρέπει νὰ γνωρίσωμεν, μετὰ τοῦ ἠθικοῦ περιεχομένου μετὰ τῆς ψυχολογίας αὐτῶν, καὶ τὴν πνευματικότητα αὐτῶν, διὰ νὰ κρίνωμεν ἀσφαλῆς τερον καὶ βαθύτερον τὰς πράξεις των καὶ τὰς ἐνεργείας των. Διότι αἱ πράξεις καὶ αἱ ἐνεργεῖαι ἡμῶν δὲν εἶνε, εἰμὴ καθαρὸς ἀντίκτυπος τῶν διαθέσεων ἡμῶν, τῆς ψυχικῆς ρυθμίσεως καὶ ἀγωγῆς ἡ-

μῶν. Καθρέπτει, εἰς τὸν ὅποιον διαγράφονται πιστῶς αἱ ψυχικαὶ ἀπόψεις καὶ κινήσεις ἡμῶν.

* *

Μίαν φαινοτάτην καὶ ἀδροτάτην ἐσωτερικὴν εἰκόνα τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, κατὰ τὰς μεγάλας δραματικὰς ἐκείνας ἐξελίξεις, αἱ ὁποῖαι ἔκαμψαν τὴν ἀντοχήν τοῦ ‘Εθνους, παρέχει πολυθρόνητον βιβλίον, ἀναγόμενον εἰς τὴν περίοδον τοῦ 1915—1917, ἀγνωστον ἐντελῶς μέχρι τοῦδε ἐν ‘Ελλάδι, καὶ γραφὸν ἀπὸ ἀνθρώπου, ὅστις ὄχι μόνον εἶνε δημοσιογραφικὴ κορυφή, ἀλλὰ καὶ παρηκολούθησε πιστότατα καὶ αὐθεντικώτατα ἐν Ἀθήναις τὰ γεγονότα τῆς περιόδου αὐτῆς, εὐρισκόμενος εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μετὰ τοὺς ἐπισήμους ‘Ελληνικοὺς κύκλους καὶ μετὰ τὰ ἐξέχοντα πρόσωπα ὅλων τῶν ἀποχρώσεων, στενότητα δὲ συνδεθεὶς μετὰ τοῦ ἀειμνήστου καὶ μεγαλομάρτυρος Βασιλέως Κωνσταντίνου.

Τὸ βιβλίον εἶνε: ‘Ο Κωνσταντῖνος καὶ λαὸς του’, καὶ συγγραφεὺς αὐτοῦ ὁ κ. Μὰξ Χίμπεν. ‘Ο κ. Χίμπεν ὑπῆρξε τότε ἐνταῦθα ἀπεσταλμένος καὶ ἀνταποκριτὴς τοῦ ‘Ἡνωμένου Τύπου τῆς ‘Αμερικῆς’, Δημοσιογραφικῆς ὁργανώσεως περιλαμβανούσης τὰ μέγιστα καὶ σημαντικώτατα τῶν ἐν ταῖς ‘Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἐκδιδόμενων ἡμερησίων φύλλων. ‘Ἡ ἐντολή του ἦτο νὰ παρακολουθῇ πιστῶς καὶ ἀπροκαταλήπτως τὰ ἐν ‘Ελλάδι κατὰ τὴν διεθνή ἐκείνην τρικυμίαν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, ὅπως διαφωτίζεται ἐν ἀληθείᾳ τὸ μέγα ἀμερικανικὸν κοινόν, τὸ ὅποιον ἡγρύνει ἐπὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν ἐξελίξεων τῆς τιτανομαχίας ἐκείνης, καὶ τὴν ἐντολήν αὐτοῦ ταύτην ἐξεπλήρωσε μετὰ τοιαύτης ἐντιμότητος, ἀκριβείας καὶ πίστεως, ὥστε αἱ ἀνταποκρίσεις του καὶ τὰ τηλεγραφήματά του πρὸς τὰς ἐφημερίδας, τὰς ὁποίας ἐξέπροσώπει, νὰ θεωροῦνται τότε παγκο-

σμίως ὡς ἡ μόνη ἀληθὴς πληροφορία περὶ τῶν ἐν ‘Ελλάδι πραγμάτων καὶ γεγονότων, καὶ νὰ μεταφέρονται εἰς τὰς στήλας ὅλων τῶν ἐφημερίδων τῶν χωρῶν ἐκείνων, εἰς τὰς ὁποίας ἡ λογοκρισία δὲν εἶχεν ὀρθωθῇ, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόφραξιν τῆς ἀληθείας καὶ ὡς δίοδος μόνον τοῦ ψεύδους, τῆς διαστρεφῆς καὶ τῶν πληροφοριῶν καὶ κρίσεων ἐκείνων, αἵτινες ἐξαρχηρίζοντο ὡς προσαρμοζόμεναι πρὸς τὴν περιφνημον θεωρίαν ‘τῆς σκοπιμότητος’.

Ἀλλὰ ἡ βία τῶν ἰσχυρῶν κατεδόμενε τέλος τὴν ‘Ελλάδα, καὶ ὁ κ. Χίμπεν ἀπῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἵνα ἀγωνισθῇ καὶ δι’ ἄλλης ὁδοῦ διὰ τὴν Ἀλήθειαν καὶ τὸ Δίκαιον. Καὶ οὕτω ἐξέδωκε τὸ περίφημον βιβλίον του ‘Ο Κωνσταντῖνος Α΄ καὶ ὁ λαὸς του’, μέγα ψυχολογικὸν καίτοι πικρὸν τοῦ ‘Ελληνικοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ‘Ανακτός του κατὰ τὰ συνταρακτικὰ ἐκεῖνα ἔτη, ὅτε πᾶς ἠθικὸς νόμος καὶ πᾶσα ὑπαγόρευσις εὐσυνειδησίας παρέπεσεν ἐν Εὐρώπῃ, προκειμένου περὶ τῆς ‘Ελλάδος, πιστότατην ἐφορικὴν ἐκθεσὶν τῶν τότε διενεργηθέντων καὶ γενομένων, ἀλλὰ καὶ τὸ σὸν ἀποκαλυπτικὸν καὶ σιγματιστικὸν τῆς στάσεως τῆς Ἀντάντι, καὶ κυρίως τῆς Γαλλίας ἀπέναντι τῆς ‘Ελλάδος, ὥστε οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ σπεύσωσι νὰ ἐξαφανίσωσι τὰ ἀντίτυπα τοῦ ἔργου αὐτοῦ, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐβλεπον πολὺ σκοτεινὸν καὶ ἀπαίσιον τὸν ἑαυτὸν των! Ἀλλὰ ὁ συγγραφεὺς οὔτε μόνον, οὔτε δαπάνας, οὔτε ἀντιδράσεις ὑπελόγησε. Τὸ ἔργον ἐκδίδεται εἰς δευτέραν ἐκδοσιν, ἀλλὰ ἐξαφανίζεται καὶ πάλιν, κατασχεθὲν ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως, ἀλληλεγγύου πλέον μετὰ τῆς Ἀντάντι, λόγω τῆς ἀναμίξεως τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὸν πόλεμον. Ἀλάχιστα τινὰ ἀντίτυπα ἐν τούτοις τῆς δευτέρας ταύτης ἐκδόσεως διαφεύγουσι, καὶ ἐν τούτῳ, ἀποσταλὲν εἰς τὴν ‘Ν. Ἐποχὴν’ παρισίων παρὰ διακεκριμένον φίλον αὐτῆς, πρόκειται νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς, διὰ τῆς δημοσιεύσεως εἰς σειρὰν φύλλων ὁλοκλήρου τοῦ περιεχομένου του, τὴν μοναδικὴν ἐκείνην ἠθογραφικὴν καὶ ψυχολογικὴν εἰκόνα τοῦ Μεγαλομάρτυρος Βασιλέως Κωνσταντίνου, τὴν ὁποίας μόνον ἀνθρώπος βαθύτατα γνωρίσας αὐτὸν καὶ πιστότατα κατὰ τὰς κρίσεις ἐκεῖνας παρακολούθησας αὐτόν, ὡς ὁ Μὰξ Χίμπεν, ἠδύνατο νὰ δώσῃ, καὶ ἥτις, ὅτε τὸ πρῶτον ἐτέθη πρὸς τὴν κρίσιν τοῦ κόσμου, κατετάραξε τόσον τοὺς ἠθικοὺς δη-

μίους του, ὥστε ἐσπενσαν νὰ τὴν ἄρῳσι ἐκ τοῦ μέσου, διὰ τῆς ἐξαφανίσεως τοῦ βιβλίου, αἱ ἀποκαλύψεις καὶ αἱ ἀναλύσεις τοῦ ὁποίου εἶχον ἐπέλθει κατ’ αὐτόν ὡς Νέμεσις.

Ἀλλὰ οὐδὲν δύναται νὰ συμπίλῃ τὴν Ἀλήθειαν. Τὸ τεχνητὸν σκότος, τὸ ἐπισωρευθὲν πρὸ τῆς μορφῆς τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, διὰ νὰ τυφλωθῶσιν οἱ λαοὶ καὶ νὰ ἀνεχθῶσι τὰ τερατογυρικὰ ἐκεῖνα καὶ ἐπαίσχυντα πραξικοπήματα κατὰ τῆς ‘Ελλάδος’ διεσκορπίσθη μετὰ τόσης ταχύτητος, μεθ’ ὅσης καταχθονιότητος εἶχεν ἐπιρριφθῇ περὶ μίαν ἐκ τῶν ἐντιμωτάτων καὶ περιφανεστάτων ἠθικῶς Βασιλικῶν μορφῶν, ἐξ ὧν ἀνέκνυσαν ποτὲν τὴ παγκοσμίῳ Ἱστορίᾳ.

* *

‘Ο ἥλιος τῆς δικαιοσύνης ὑποῦται ἤδη ὑπὲρ τὸν τάφον Ἐκείνου, ὅστις ἐπροτίμησε πᾶσαν δοκιμασίαν, ἵνα μὴ ἀδελθῇ τὸ καθήκον του καὶ τὴν ἀποστολήν του. Εἰς τὴν δικαίωσιν ταύτην ἑνὸς μεγάλου θύματος τῶν ἀνόμων Ἰσχυρῶν ὁ κ. Χίμπεν εἰσφέρει διὰ τοῦ ἔργου του μέγα στοιχεῖον.

Δι’ αὐτοῦ ἀνακύπτει πλήρης μεγαλειότητος, εὐγενείας καὶ ἠθικῆς ἀρμονίας ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος. Ἡ ἠθικὴ καὶ ψυχολογικὴ σκιαγραφία του, ἡ περιλαμβανομένη εἰς τὸ βιβλίον αὐτό, διαγράφεται διὰ μέσου τῆς ἀφηγήσεως παρὰ τοῦ συγγραφέως ὅλων τῶν ἀγνώστων καὶ χαρακτηριστικῶν ἐκείνων παρασημαστικῶν λεπτομερειῶν, τῶν συναφῶν μετὰ τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῶν συνταρακτικῶν γεγονότων τοῦ 1915—1917, αἵτινες εἶναι αἱ μόναι δυνάμεναι νὰ παρουσιάσωσι τὸν ἐσωτερικὸν καὶ πραγματικὸν ἀνθρώπον.

‘Ο κ. Χίμπεν ἀπέβη διὰ τοῦ ἔργου του αὐτοῦ ὁ μοναδικὸς ἠθογράφος καὶ ψυχολογὸς τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ὅσον καὶ τοῦ λαοῦ του. Διότι ἀμφοτέρους ἐμελέτησε καὶ παρακολούθησε παραλλήλως. Τὸ ἔργον του τοῦτο εἶνε διὰ τὸν Κωνσταντῖνον δι’ οἱ Παράλληλοι βίαι τοῦ Πλουτάρχου, λαμβανόμενοι ἐν μεγαλογραφίᾳ ἕκαστος.

Ἡ ‘Νέα Ἐποχὴ’ νομίζει ὅτι προσφέρει πρὸς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς καὶ πρὸς τὸ πανελλήνιον, διὰ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, τὸ σημαντικώτερον καὶ πολυτιμώτερον ἱστορικὸν καὶ ἠθογραφικὸν στοιχεῖον, μετὰ τῶν τῶσων ἄλλων, ἐμφα-

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΜΑΡΝΗ ΠΩΣ ΑΠΕΤΥΧΕΝ Η ΓΕΡΜ. ΕΠΙΘΕΣΙΣ

ΟΜΙΛΕΙ Ο ΖΩΦΡ

Β'.

Εἰς τοὺς κινδύνους τούτους προσετίθετο καὶ ἕτερος—ὁ ἡθικὸς κίνδυνος. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ Γαλλία ἔχει ἀπαράμιλλον στρατιωτικὴν παράδοσιν. Καὶ ἀναγνωρίζεται γενικῶς ὅτι ὁ συντελεστὴς τῶν νικῶν τῆς ἐπὶ αἰῶνας—ὁ Γάλλος στρατιώτης—οὐδενὸς ὑπολείπεται ὡς πρὸς τὴν εὐφυΐαν, τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐνεργητικότητά. Ἀλλ' ἐλέχθη συχνὰ ὅτι ὁ Γάλλος στρατιώτης δὲν εἶχεν ὑπομονὴν καὶ ὅτι δὲν ἦτο πολὺ πιθανὸν ν' ἀντιέξῃ εἰς τὴν ἀπογοητευτικὴν, ἐξασθενούσαν καὶ φαινομένικως ἀπέλπιδα μακρὰν ὑποχώρησιν, χωρὶς ν' ἀποκαρτερήσῃ.

Ἐπρεπε συνεπῶς νὰ φοβούμεθα, μήπως ὁ γαλλικὸς στρατὸς, κλονιζόμενος ἀπὸ τὰς ἐν ἀρχῇ συναντηθείσας δυσχερείας, διεσπᾶτο προτοῦ φθάσῃ εἰς τὸν Σηκουάναν. Αὐτὸ ἦτο ἐννοεῖται τὸ σχέδιον καὶ ἡ πρόθεσις τοῦ ἐχθροῦ.

Ἀλλὰ ἐγὼ, ποὺ γνωρίζω τὸν Γάλλον στρατιώτην ὅπως ὁ πατέρας γνωρίζει τ' ἀγαπημένο του παιδί, εἶχον ἀπόλυτον πεποίθησιν εἰς αὐτὸν, καὶ ἐξηκολούθησα ἐργαζόμενος μεθοδικῶς, προετοιμαζόμενος διὰ τὸν ἀποφασιστικὸν ἀγῶνα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ στρατηγὸς φὸν Μόλτκε, ἀρχιστράτηγος τῶν γερμανικῶν δυνάμεων προετοίμαζε χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ τὴν ἤτταν του.

Οἱ Γερμανοὶ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶχαν καταγάγῃ ἐπανειλημμένως νίκας εἰς τὸ δυτικὸν μέτωπον, ἀλλὰ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Πρωσσίαν εἶχαν δεχθῇ ἓνα τόσοον σοβαρὸν πλῆγμα, ὥστε ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐκεῖ δυνάμεων τῶν, ἀπεφάσισε πάραυτα νὰ ἐκκενώσῃ ὁ-

νισθέντων ἀπὸ τῶν σιτηλῶν αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ 1915 μέχρι τοῦ 1923 περίοδον, ὅπως σχηματίσωσιν οὗτοι πλήρη κρῖσιν περὶ προσώπων καὶ πραγμάτων μιάς πολυθυλλλήτου Ἑθνικῆς περιόδου.

ΕΛΛΗΝ

λον τὸ γερμανικὸν ἔδαφος ἀνατολικῶς τοῦ ποταμοῦ Βιστούλα.

Τὰ πρῶτα ρωσσικά στρατεύματα, τὰ ὁποῖα ἐτέθησαν εἰς δρᾶσιν, εἶχαν κινήθῃ ταχύτερον παρ' ὅσον ἀνέμεναν οἱ Γερμανοί, ὅφον Μόλτκε ἀνησύχει τρομερὰ φοβούμενος μήπως ἐγκαταλειφθῇ εἰς τοὺς Κοζάκους ἢ κοιτῆς τῆς πρωσσικῆς μοναρχίας, Ἡσθάνθη ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ προληφθῇ αὕτη ἡ καταστροφή προβλέπων τὰς συνεπείας τῆς ἐπὶ τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ.

Ὅθεν τὴν 25 Αὐγούστου ἀπεσπάρθησαν δύο σώματα στρατοῦ ἀπὸ τὸ δυτικὸν μέτωπον διὰ ν' ἀποσταλοῦν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Πρωσσίαν. Τὸ ἐν ἐκ τῶν σωμάτων τούτων προήρχετο ἐκ τῆς δευτέρας στρατιάς τοῦ φὸν Μπύλου καὶ τὸ ἄλλο ἐκ τῆς τρίτης στρατιάς τοῦ Χάουζεν.

Ἦδη, δύο γερμανικά σώματα στρατοῦ ἦσαν ἀπασχολημένα εἰς τὸν βορρᾶν μὲ τὸν βελγικὸν στρατὸν καὶ ἓνα καὶ ἥμισυ ἐπολιόρκουν τὴν Μωμπρέζ.

Οὕτω, ἐνῶ ἐγὼ ἐνίσχυσα τὴν ἀριστεράν μου ἐγκαθιστῶν ἐκεῖ νέαν στρατιάν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Μωνουρὺ, τὸ γερμανικὸν στρατηγεῖον ἀπέσυρε κακῶς πᾶν τὸν στρατεύματα ἐκ τῆς δεξιᾶς του. Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς του αὐτῆς ἐπρόκειτο νὰ βρύνῃ τὸ ἐπίκεντρον τῆς μάχης, ἥτις θὰ ἐπηκολούθει, καὶ αὐτὴν θὰ προσεπάθει νὰ ὑπερφαλαγγίσῃ ὁ Μωνουρὺ.

Τὴν 26ην τὴν ἐπομένην τῆς μεταφορᾶς τῶν δύο γερμανικῶν σωμάτων στρατοῦ ἐκ τοῦ δυτικοῦ μετώπου, οἱ Ἀγγλοὶ ὑπέστησαν σοβαρὸν πλῆγμα εἰς τὸ Λε-Κατώ. Τὸ τοιοῦτον ἐφαίνετο ὅτι θὰ ἐξησφάλιζε εἰς τὸν φὸν Μόλτκε ἀπόλυτον πεποίθησιν περὶ τῆς νίκης δεδομένου ὅτι τὴν 27ην Αὐγούστου ἔσπευσε νὰ ἐκδώσῃ γενικὰς ὁδηγίας, ὁργανῶν τὰς γερμανικὰς στρατιάς διὰ τὴν θρικυβευτικὴν προέλασιν τῶν πρὸς τοὺς Παρισίους.

Ἡ δευτέρα στρατιὰ τοῦ Μπύλου διετάχθη νὰ βαδίσῃ κατ' εὐθείαν κατὰ τῆς γαλλικῆς πρωτεύουσας, ἔχουσα εἰς τὸ δεξιὸν τῆς τὴν πρώτην στρατιάν τοῦ Κλοῦκ, ἥτις ἔδε

νὰ κατευθυνθῇ πρὸς τὸν Σηκουάναν δυτικῶς τῆς πρωτεύουσας. Ἡ τρίτη στρατιὰ τοῦ Χάουζεν εἶχεν ὡς ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὸ Σατώ-Τιερρύ. Ἡ τετάρτη στρατιὰ τοῦ πρίγκηπος τῆς Βυρτεμβέργης θὰ κατελάμβανε τὸ Ρέιμς καὶ τὸ Ἐπερνά. Καὶ ἡ πέμπτη στρατιὰ τοῦ Κρόνμπριντς θὰ ἐβάδιζε πρὸς τὰ Σαλὸν-σύρ-Μάρν καὶ τὸ Βιτρυ-λε-Φρανσουά.

Τὸ κύριον σῶμα τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων ἐρίπτετο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατὰ τῶν Παρισίων. Ἀλλὰ εἰς μίαν τῶν τελευταίων παραγράφων τῆς διαταγῆς τοῦ Γερμανοῦ ἀρχιστράτηγου περιείχετο ἡ ἀκόλουθος ἐπιφύλαξις:

«Ἐν ἡ περιπτώσει συναντήσωμεν ἰσχυρὰν ἀντίστασιν ἐπὶ τοῦ Αἰζὺν καὶ συνεπῶς καὶ ἐπὶ τοῦ Μάρνη πιθανὸν νὰ καταστῇ ἀναγκαῖον νὰ στραφῶν αἱ στρατιαὶ ἐκ τῶν νοτιοδυτικῶν πρὸς νότον».

Αἱ ὁδηγίαι αὗται προήρχοντο ἀπὸ τοῦ Λουξεμβούργου, ὅπου εἶχεν ἐγκατασταθῇ τὸ γενικὸν ἐντελεῖον τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ. Ἐφθασαν εἰς γνῶσιν τῶν διοικητῶν τῶν στρατιῶν τὴν 28ην Αὐγούστου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς ὁ στρατηγὸς φὸν Μόλτκε ἀπεσπάρθη τῆς διευθύνσεως τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ μεταβολὴ τῶν συνθηκῶν καὶ ἡ ἀτομικὴ πρωτοβουλία τῶν διοικητῶν στρατιῶν ἔκαμαν ὥστε νὰ εὗρεθῇ ὁ Γερμανὸς ἀρχιστράτηγος πρὸ τετελεσμένων γεγονότων.

Ὁ δουλὲ τῆς Βυρτεμβέργης, ὑποστὰς δριμύτατον πλῆγμα, εἰς τὴν Μεζ ἐκ μέρους τῆς 4ης γαλλικῆς στρατιάς τρὺ στρατηγὸς Λάνγκλ τὴν 27ην Αὐγούστου, ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τοῦ ἐκ δεξιῶν γειτόνους του, στρατηγὸς φὸν Χάουζεν.

Ἀνταποκρινόμενος πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δουκὸς, ὁ Χάουζεν ἀνεχαίτισε τὴν πρὸς βορρᾶν προέλασιν τῆς τρίτης στρατιάς καὶ ἐρριψε τὰς δυνάμεις του ἐναντίον τῶν στρατευμάτων τοῦ στρατηγὸς Φός.

Ἀνάλογον περιστατικὸν συνέβη καὶ εἰς τὴν ἄκραν δεξιάν τῆς γερμανικῆς παρατάξεως. Ὁ Κλοῦκ μὲ τὴν πρώτην στρατιάν του διέβη τὸ Σὸμ, ἀλλὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς 31ης Αὐγούστου ἔλαβε ραδιογράφημα ἐκ μέρους τοῦ Μπύλου, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐζήτην νὰ σπεύσῃ κατὰ τῆς ἀριστερᾶς τῆς πέμπτης γαλλικῆς στρατιάς, ἥτις εἶχε διεξαγάγῃ πρὸ ὀλίγου τὴν πείσμοναμάχην τοῦ Γκίλζ. Ὁ Κλοῦκ ἔσπευσε παρευθὺς νὰ συμμορφωθῇ, διευθυνθεὶς μὲ τὴν στρατιάν του πρὸς νότον κατὰ τῆς Νοαγιὸν καὶ τῆς Κομπιέννης.

Ὁ φὸν Μόλτκε συνεμορφώθη ταχέως πρὸς

τὴν ἀλλαγὴν αὐτὴν τῆς κατευθύνσεως τὴν ὁποῖαν δὲν εἶχε διατάξῃ, ἀλλὰ τὴν ὁποῖαν, ἐν τοσοῦτῳ εἶχε προῖδῃ εἰς τὰς γενικὰς ὁδηγίας του τῆς 27ης Αὐγούστου.

Πράγματι δὲ ἐδήλωσε πρὸς τοὺς διοικητὰς στρατιῶν διὰ νεωτέρων ὁδηγιῶν του ὅτι ἡ νέα κατεύθυνσις συνέπιπτε πρὸς τὰς προθέσεις του, καὶ τὴν νύκτα τῆς 2ας Σεπτεμβρίου ἐξαπέστειλε τὸ καταστάν περίφημον ραδιογράφημά του.

«Ἡ ἀνωτάτη διοίκησις προτίθεται ὅπως ἀποκόψῃ τοὺς Γάλλους ἐκ τῶν Παρισίων νοτιοανατολικῶς. Ἡ πρώτη στρατιὰ (φὸν Κλοῦκ) θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν δευτέραν εἰς κλίματα, ἀσφαλίζουσάν τὴν προστασίαν τῶν πλευρῶν ὅλων τῶν στρατιῶν».

Οὕτω αἱ γερμανικαὶ στρατιαὶ διέκοψαν ἀποτόμως τὴν ἐπέκτασιν των, ὡς νὰ προητοιμάζοντο νὰ καταστρέφουν τὰς γαλλικὰς καὶ νὰ καταλάβουν τοὺς Παρισίους σαρώνουσαι κυκλωτικῶς τὸν ἐχθρὸν ὡς ἓνα γιγαντιαῖον δρέπανον. Ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἤρχισαν τῶρα νὰ εἰσδύουν εἰς τὴν κυκλωτικὴν καμπύλην τὴν ὁποῖαν ἤρχισαν νὰ σχηματίζῃ ἡ συμμαχικὴ παρατάξις ἀπὸ τῶν συνόρων τοῦ Βερντέν μέχρι τῶν προθύρων τῶν Παρισίων.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ φὸν Μόλτκε εἶχε τὴν πρόνοιαν νὰ ἐξασφαλίσῃ, κατὰ τὴν νέαν πορείαν, τὴν προστασίαν τῆς ἐξωτερικῆς πτέρυγος τῶν γερμανικῶν δυνάμεων. Ἀλλ' ὁ Κλοῦκ εἶχε κινήθῃ ἤδη ὅλως ἀπρονοήτως μὲ νοτιοανατολικὴν κατεύθυνσιν.

Τὴν 1ην Σεπτεμβρίου διέβη τὸν Οὐάζ, ἐλθὼν ἐκ νέου εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν Ἀγγλῶν νοτιῶς τῆς Κομπιέννης. Οἱ Ἀγγλοὶ ἔσπευσαν νὰ ὀπισθοχωρήσουν καὶ ὁ Κλοῦκ μὴ ἀνησυχῶν πλέον διὰ τὸν ἀντίπαλον αὐτὸν, τὸν ὁποῖον κακῶς ποιοῦν δὲν ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν του, ἐπροχώρησε μὲ αὐξάνουσαν ὁλονὴν ταχύτητα.

Εἶχε τὴν πρόθεσιν νὰ προκαλέσῃ τὸ ἀριστερὸν τῆς πέμπτης γαλλικῆς στρατιάς τοῦ Λανρετσάκ, συμπληρώνων οὕτω τὴν κίνησιν τὴν ὁποῖαν τῷ εἶχεν ὑποδείξῃ ὁ Μπύλου τὴν 31ην Αὐγούστου.

Προωθοῦσα τὰς δυνάμεις τῆς πρὸς τὸν Μάρνην, μετὰ Σατώ-Τιερρύ καὶ τοῦ Ντορμάν, ὁφθέν κατὰ τὰς ἀεροπορικὰς καταπτύσεις ὑπεχώρει ταχέως ἡ στρατιὰ τοῦ Λανρετσάκ, ἡ πρώτη γερμανικὴ στρατιὰ προήλασε ταχέως, καὶ τὸ ἀπόγευμα τῆς 2ας Σεπτεμβρίου τὸ ἀριστερὸν συνήντησε τὸν Μάρνην εἰς τὸ Σατώ-Τιερρύ.

Ἀναγκαστικὴ προέλασις.

Ἐν τῷ μεταξὺ, ὁ Μπύλου ἔχρονοντριβού-

τὸ πρόβλημα τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν κοινωνίαν ἐντὸς τῆς ὁποίας ζῇ. Ἡ θεωρία αὕτη δὲν δύναται νὰ ἀποσπασθῇ ἐκ τοῦ περιβάλλοντος, ἀλλὰ παραμένει πάντοτε ἐντὸς αὐτοῦ, ἐρευνῶσα τὴν ἐπικρατοῦσαν κατὰ τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν χρόνον κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν. Τοῦ εἵδους τούτου μεγάλα ἔργα, σύγχρονα δὲ καὶ ἀνάλογα μὲ τὰς ἐπικρατούσας τότε πολιτικὰς συνθήκας, συνέγραψαν, ἐκτὸς τοῦ Ρουσσώ, οἱ φιλόσοφοι καὶ πολιτειολόγοι Μακιαβέλλης καὶ Χόββς, ὁ μὲν τὸν «Πρίγκηπα», ὁ δὲ τὸν «Λεβιάθαν».

Ἡ ἐνότης τοῦ πολιτικοῦ βίου ἐν Ἑλλάδι ἀναπαρίσταται κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους διὰ τῆς πόλεως. Ἐπίσης κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μακεδονικοῦ καὶ Ρωμαίου κράτους μέχρι τοῦ ἔτους 300 μ. Χ., ἦτοι ἐπὶ χίλια περίπου ἔτη, ἡ πόλις παρέμεινε τὸ κέντρον τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου, καίτοι περιελήφθη εἰς εὐρύτεραν ἐνότητα. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους ἡ εὐρύτερα πολιτικὴ κατάστασις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς στωϊκοὺς καὶ κυνικοὺς φιλοσόφους ἵνα διατυπώσωσι πολιτικὰς θεωρίας μᾶλλον προσαρμοζομένας πρὸς τὸ νεώτερον πολιτικὸν πνεῦμα. Ἐν τῇ Πρωταόρᾳ καὶ τῇ Πολιτείᾳ τοῦ Πλάτωνος, ὡς ἐπίσης καὶ τῇ Πολιτικῇ τοῦ Ἀριστοτέλους, ἡ πολιτικὴ παρίσταται μᾶλλον ὡς εκπαιδευτικὸν ἴδρυμα, ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ διδασκαλίας αὐτῶν ἐπηρεάσθη ὁ φιλόσοφος Ἐγγὺς εἰς τὴν φιλοσοφίαν αὐτοῦ.

Οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι ἐν γένει ἀπέβλεψαν πρὸς τὴν κοινωνίαν ἐμπνεόμενοι ἰδίως μὲ τὴν ἡθικὴν ἀποφιν αὐτῆς, ἐνῶ τοῦναντίον οἱ νεώτεροι φιλόσοφοι ἐξήτασαν τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τῆς πολιτικῆς αὐτῆς ἀπόψεως. Οὕτως, μονομερῶς ἀντιληφθέντες οἱ δύο κορυφαῖοι Ἕλληνες φιλόσοφοι τὴν ὑποχρέωσιν τῆς πολιτείας πρὸς τὸ ἄτομον, παρείδον τὴν τάσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος πρὸς εὐρύτεραν πολιτικὴν ἐνότητα ἀπὸ τὴν τῆς πόλεως, τάσις ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου κράτους κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Περικλέους. Ὁ Ἀριστοτέλης οὐδαμῶς τῶν ἔργων του μνημονεύει τὴν συμπολιτείαν Βοιωτίας ἰσχύσανσαν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰῶνος μέχρι τοῦ 381 π. Χ., ἀξιοσημείωτον σύστημα τὸ ὁποῖον φαίνεται ἐχρησίμευσεν ὡς ὑπόδειγμα διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὀργάνωσιν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ ἐν ἔτει 338 συνῆδριον ἐν Κορίνθῳ.

Ἀλλ' ἂν ἐξ ἐνὸς ἔσφαλον ὁ τε Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης εἰς τὴν ἀνωτέρω αὐτῶν

ἀντίληψιν, παρέσχον ἐξ ἄλλου μεγίστην ἐκδούλευσιν εἰς τὴν νεωτέραν φιλοσοφίαν, θέσαντες τὴν θεμελιώδη αὐτῆς βάσιν καὶ ἀφετηρίαν ἐξ ἧς αὕτη προήχθη εἰς τὸ σημεῖον εὐρίσκεται σήμερον. Οἱ προηγηθέντες τῶν δύο μεγάλων Ἑλλήνων φιλοσόφων Ἰωνες τοιοῦτοι, ἡσχολήθησαν μόνον μὲ τὸ ζήτημα τῆς ὕλης, ἐνῶ ὁ τε Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης τὸ πρόβλημα τοῦτο τῆς ὕλης μετέτρεψαν εἰς πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου, ἐξετάσαντες φιλοσοφικῶς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Τὴν ὥθισαν εἰς τοῦτο ἔδωκεν ὁ Σωκράτης, ὅστις ἐνόησας ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ καθορισθῇ μετὰ βεβαιότητος ἡ ὕλική ἀποφιν τῆς δημιουργίας, ἀνήγαγε τὴν φιλοσοφίαν εἰς τὸ ὑψηλότερον ἐπίπεδον τῆς ἐξετάσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ τελικοῦ αὐτοῦ σκοποῦ. Ἀπετέλεσε τοῦτο ἐν μέγα βήμα πρὸς τὰ ἔμπροσ, δι' οὗ ἐχωρίσθη ἡ Ἰωνικὴ ἐκ τῆς Ἀττικῆς φιλοσοφίας. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ νεωτέρα φιλοσοφία ἐχώρησεν ἀκόμη περαιτέρω. Διότι ἡ φιλοσοφία τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τὴν ἐρευναν τοῦ ἀνθρωπίνου προβλήματος ταυτοχρόνως ἐχώρισαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ Θεοῦ. Τοῦναντίον ἡ νεωτέρα φιλοσοφία, ἡ καταργήσασα τὸν φραγμὸν τούτον, ἠννόησε τὸν ἀνθρώπον ὡς δεκτικὸν τελειοποιήσεως τοιαύτης ὥστε νὰ προσεγγίσῃ τὸ θεῖον ἢ καὶ συνταυτισθῇ μετὰ τούτου. Τοιοῦτοτρόπως συμφωνήσασα κατ' ἀρχὴν πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, προοήλθεν ἡ νεωτέρα φιλοσοφία συναρῶς καὶ συνεπικουρῶς τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, προσέφερε δὲ μεγίστην παρηγορίαν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τῆς ἀναπετάσεως εἰς ταύτην τῶν ἐπουρανίων πυλῶν.

Ἀλλ' ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν πνεῦμα, ὡς πρόδρομος τοῦ Χριστιανισμοῦ, προελαίανε τὸ ἔδαφος καὶ προσηθμόνισε πρὸς τοῦτον τὴν κοινὴν ἀντίληψιν. Ἀφορμὴν εἰς τοῦτο ἔδωκεν ἀναντιρρήτως οἱ Περσικοὶ πόλεμοι, οἱ ὁποῖοι προήγαγον τὴν ἐθνικὴν καὶ ἀτομικὴν συνείδησιν καὶ ἐπέφερον τὸν ἐκπαισμον τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν σκέψιν. Ἡ μὴ ὑπεράσπισις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἑδάφους ὑπὸ τῶν τότε λατρευομένων θεῶν ἡ ἐγκαταλείψις παρ' αὐτῶν καὶ σφαγὴ ὑπὸ τῶν Περσῶν τῶν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως καταφυγόντων παίδων, γυναικῶν καὶ γερόντων, ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ναυμαχίας τῆς Σαλαμῖνος, ἦσαν γεγονότα τὰ ὁποῖα ἐπεισαν τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας ὅτι οὐκ ἔστι πλέον οἱ θεοὶ ἀλλ' αὐτοὶ οὗτοι ἔσω-

σαν τὴν Ἑλλάδα. Κατόπιν τοιούτων ἀποτελεσμάτων ὁ Σοφοκλῆς ἐμπνέεται νὰ εἴπῃ εἰς τὴν «Ἀντιγόνην» ὅτι, «ἐξ ὧν ἰσχυρότεροι εἶναι οἱ ἄνθρωποι». Ἡ ὀρθὴ αὕτη Ἑλληνικὴ ἀντίληψις περὶ ψευδῶν θεῶν καὶ διήθεν μεσολαβήσεως ὑπερφυσικῶν δυνάμεων ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων φαίνεται ὅτι προητοίμασε τὰ πνεύματα διὰ τὴν ἀποδοχὴν καὶ λατρείαν τῆς ἀνωτέρας θρησκείας ἣτις ἐμελλε ν' ἀναφανῇ μετ' ὀλίγους αἰῶνας τῆς θρησκείας τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἀντιθέσεις ἐμφυλίων πολέμων Ἑλλάδος καὶ Ἀμερικῆς

Αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Σπάρτη ἠσθάνθησαν ἐνωρὶς τὴν ἀνάγκην τῆς πανελληνίου ἐνώσεως (περισσότερον αἱ Ἀθῆναι) ὑπὸ μίαν κεντρικὴν Κυβέρνησιν, ἐξ οὗ καὶ οἱ συχνοὶ μεταξὺ τῶν πόλεμοι περὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀμφότεροι ὁ ἡμέτερος ἱστορικὸς Παπαρηγόπουλος, διότι ἤξισαν ὅτι οἱ δικτατορικοὶ μαχηταὶ τῆς Σπάρτης καὶ οἱ τρισυγχίλιοι Ἀθηναῖοι θέλουσιν ἄρξει τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, κατὰ πολὺ ἰσχυρότερας στρατιωτικῶς, χωρὶς νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν κοινὴν τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος ἕνεκα τούτου δὲ καὶ ἀπέτυχον. Δεύτερος λόγος τῆς ἀποτυχίας τῶν ἑλλήνων πόλεων εἶναι ἡ ἀφροσύνη τῶν Ἑλληνίδων πόλεων εἰς τὴν κατ' ἰδίαν πολιτικὴν αὐτῶν διακυβέρνησιν. Τοιοῦτοτρόπως, κατὰ τοὺς μαβέροντας ἀγῶνας μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιέων, φοβούμενοι αἱ λοιπαὶ πόλεις τῆς Ἑλλάδος, μὴ ἀπολέσωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν, ἐπρόσεξαν πάντοτε ἵνα διατηρῶσι ἐν ἰσοϋγίᾳ τὰς πολεμικὰς δυνάμεις τῶν δύο ἀντιπάλων πόλεων διὰ τῆς ἐξ ἑκαστοῦ μεταστάσεως ἐνίων ἐξ αὐτῶν ὑπ' ἀμοιβῆς μεταστάσεως ἐνίων ἐξ αὐτῶν παρὰ τὸ πλευρὸν ἑκατέρου τῶν διαμαχομένων.

Καὶ ἡδη θὰ εἴπωμεν ὀλίγα περὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν (1861—1865) πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐξετάσεως καὶ ἀντιπαράθεσιν τῶν αἰτίων καὶ τῆς ἐκβάσεως τῶν ἐμφυλίων πολέμων Ἑλλάδος καὶ Ἀμερικῆς.

Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν προήλθεν, ὡς γνωστὸν, ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τινῶν ἐκ τῶν νοτίων Πολιτειῶν ν' ἀποχωρήσωσι τῆς Ὁμοσπονδίας καὶ αὐτοὶ ἀποικιοποιήσωσι τὴν Ὁμοσπονδίαν. Ἀντιθέτως οἱ μετὰ Ἀθηναῖοι καὶ Σπαρτιέες πόλεμοι εἶχον ὅτι ἐκαστὸς τούτων ἐπεζητήσῃ τὴν ἐνωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἡγεμονίαν, μὴ ἐμφόρουμένη βεβαίως ὑπὸ τῆς

ἀρχῆς τῆς ἰσονομίας. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἀπετυγχάνετο ἡ πανελληνίως ἐνωσις, πάντων θὰ ὑπῆρχε πρόσχημα καὶ σκιά τις συμπολιτευτικοῦ καθεστώτος, τὸ ὁποῖον θὰ εἶχε τὸ μέγα πλεονέκτημα νὰ διαφυλάξῃ βραδύτητα τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν ἐκ τῆς ὑποδουλώσεως εἰς ξέναν χώραν.

Καὶ ἡ μὲν γενομένη ἐν Ἀμερικῇ ἀποπειρὰ πρὸς διάσπασιν τῆς Ὁμοσπονδίας, κατόπιν μακροῦ καὶ αἱματηροῦ ἀγῶνος, ἀπέτυχε διὰ δύο ἐξ ἴσου ἰσχυροῦς λόγους. Πρῶτον διότι κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν κατεῖχεν ἀνὴρ σιδηρᾶς θέλησεως καὶ μεγάλης ἐγκατατερήσεως, ὁ Ἀίνκολν. Δεύτερον δέ, διότι τὸ πλεῖστον τοῦ Ἀμερικανικοῦ λαοῦ ἦτο ἀφωσιωμένον εἰς τὸ ὑπάρχον ἤδη καθεστῶς, ὡς ἀπέδειξεν ἡ κατὰ τὸ τετραπλάσιον τοῦ ἑλληνικοῦ ἀριθμοῦ ὑπὸ τοῦ Προέδρου Λίνκολν προσέλευσις καὶ κατάταξις ἐθελοντῶν στρατιωτῶν, εὐθύς ὡς ἐξεργάγη ὁ ἐμφύλιος πόλεμος. Ἐπίσης δὲ ἀπέτυχον, ἀντιθέτως, αἱ ἀποπειραὶ πρὸς πανελληνίως ἐνωσιν κρατικῶς, δι' οὗς λόγους ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω.

Οὕτως ἡδη προβάλλει οἰκοθεν τὸ ἐρώτημα: Ἦτο ἄρα γε ὁ Αἰνκολν ἀνώτερος πολιτικὸς ἀνὴρ τοῦ Κίμωνος καὶ Περικλέους τῶν Ἀθηναίων, ἢ τοῦ Λυσάνδρου καὶ Βρασίδα τῆς Σπάρτης, ἀφοῦ κατώρθωσε νὰ καταβάλλῃ τὴν μεγάλην ἐκείνην ἐπανάστασιν καὶ διασώσῃ τὴν Ὁμοσπονδίαν, ἐνῶ, τοῦναντίον, οἱ ἄνω μνησθέντες ἄνδρες τῆς Ἑλλάδος δὲν ἠδυνήθησαν νὰ πραγματοποιήσωσι τὴν ἐθνικὴν ἐνωσιν ἡμῶν, ἐπανειλημμένως ἀγωνισθέντες πρὸς τοῦτο; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο δυνάμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν ὅτι πάντες οἱ ἀνωτέρω ὑπῆρξαν μεγάλοι πολιτικοὶ ἄνδρες, ἀλλ' ἐντὸς τῆς ἐποχῆς κατ' ἡν ἔδρασαν καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν τότε πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν κατάστασιν. Βεβαίως τὸ ἔργον ἀπέβαινε εὐκολώτερον διὰ τὸν Αἰνκολν, διότι ἐπρόκειτο νὰ διασώσῃ τὴν Ἀμερικανικὴν Ὁμοσπονδίαν, προϋπάρχουσαν ἤδη καὶ σταθεροποιηθεῖσαν βαθμυδόν, ἀφ' οὗ χρόνου ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς ἀπετίναξε τὸν Ἀγγλικὸν ζυγὸν δι' ἀγῶνων καὶ θυσιῶν ἐφαιμύλλων τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως τοῦ 1821. Ἐπὶ πλέον, ὁ πόλεμος τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν κατὰ τῆς Ἀγγλίας τῷ 1812 εἶχε διδάξῃ τὸν Ἀμερικανικὸν λαὸν πόσον ἐπανάστασις ἦτο ὅχι μόνον νὰ διατηρηθῇ ἡ Ὁμοσπονδία, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐνισχυθῇ ἡ κεντρικὴ Κυβέρνησις ἐπαρκῶς διὰ τῆς μεταβιβάσεως εἰς αὐτὴν θεμελιωδῶν κυριαρχικῶν δι-

καιωμάτων, τὰ ὅποια πρὶν καὶ διαρκούντος τοῦ πολέμου τούτου εἶχον αἱ κατ' ἰδίαν πολιτεία καὶ Κυβερνήσεις.

Ἀφ' ἑτέρου, οἱ ἀγωνισθέντες ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς κρατικῆς ἐνώσεως ἀνωτέρω ἄνδρες ὄχι μόνον ἐπρόκειτο νὰ δημιουργήσωσι τὸ ἀνυπαρχόν τοῦτο γεγονός, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑπερνικήσωσι τὰς ἰσχυράς καὶ ἐπιτηδεῖας ἀντιδράσεις τῶν κατ' ἰδίαν Ἑλληνικῶν πόλεων, τοσοῦτον ἀφωσιωμένων, ὥς ἀνωτέρω εἴπομεν, εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀνεξαρτησίαν καὶ αὐτοκυβέρνησιν. Οὐδὲ ἦτο δυνατόν οἱ Ἕλληνες ἐκεῖνοι πολιτικοὶ ἄνδρες νὰ ἐμπνέωνται ἐκ τῶν ἀρχῶν τῆς ἰσοπολιτείας καὶ ἰσονομίας, τὰς ὁποίας μετὰ εἴκοσι καὶ τρεῖς αἰῶνας ἐπέβαλον καὶ καθιέρωσαν αἱ δύο προηγηθεῖσαι μεγάλαι ἐπαναστάσεις, ἡ δὲ Ἀμερικὴ κατὰ τῆς Ἀγγλίας πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ ξενικοῦ ζυγοῦ, καὶ ἡ Γαλλικὴ τοιαύτη κατὰ τῶν αὐτοχθόνων δεσποτῶν.

Συμπέρασμα

Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων ἤδη ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι ὁ βίος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἶναι θέμα σουδαιότερον καὶ ὄχι μόνον ζήτημα ἀπλῆς ἀρχαιολογικῆς περιεργείας, ὥς ἰσχυρίσθη μερὶς τις τῶν νεωτέρων κοινωνιολόγων καὶ πολιτειολόγων. Προβλήματα τὰ ὅποια ἀκόμη καὶ σήμερον ἀπασχολοῦσι μεγάλως τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, εἶχον λυθῇ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀλλὰ δέ, μὴ λελυμένα, συνεζητοῦντο οὐχ' ἦττον μετ' ἐλευθερίας καὶ ἀκριβείας, μὴ παρατηρουμένης σήμερον. Ἰδιαιτέρως ἀξιοθαύμαστος εἶναι ἡ

ὑπεροχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, διότι ἀνέδειξεν ἠθικὰς ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι προσεγγίζουσιν εἰς πολλὰ σημεῖα τὸν καλλίτερον τύπον τῆς συγχρόνου Χριστιανισμοῦ. Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων, ἐπὶ παραδείγματι, εἶναι κατὰ πολὺ ἀνώτεροι τῶν Ἰουδαίων ἠθικολόγων, ἐπίσης δὲ καὶ τῶν Χριστιανῶν τοιούτων καὶ μόνον εὐρίσκομεν αὐτοὺς ὑστεροῦντας ἀπέναντι τῆς θείας διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐνέχει ὁθεν ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς βίος πρακτικὴν καὶ συνάμα ἠθικὴν ἀξίαν, καὶ παρέχει ἐνδιαφέρον ἀρετόν, ὄχι μόνον διὰ τοὺς ἀρχαιολόγους, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἠθικολόγους καὶ πολιτικούς ἀνδρας τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν.

Ἐξ ἄλλου, ἡ μετὰ θερησκευτικῆς εὐλαρείας τήρησις ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν τῶν ἰδίων αὐτῶν νόμων, καὶ ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ μόρφωσις, ἥτις πάντοτε ἐξησκήθη ἐν Ἀθῆναις, οὐδέποτε θὰ παύσῃ νὰ προσελκύσῃ τὴν κοινὴν προσοχὴν ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἱστορία τῶν ἀνθρωπίνων συμβεβηκότων. Αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Σπάρτη, ὥς δύο ἀντίθετοι πόλοι τῆς ἠθικῆς διαπαιδαγωγήσεως, θέλουσι πάντοτε διεγείρει τὴν συμπάθειαν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ δὲν θὰ ἰσχύσῃσι τὰ παρομαρτήσαντα παρ' αὐταῖς κακὰ, ὥς ἐκ τῆς ἀτελείας τοῦ ἀνθρώπου νὰ μειώσῃσι τὸ μεγαλεῖον τῶν ἀρχῶν αἱ ὁποῖαι διέκριναν ἀφορέτας τὰς πόλεις ταύτας κατὰ τὴν ἱστορικὴν σταδιοδρομίαν αὐτῶν.

ΤΕΛΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΚΑΚΑΒΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟΝ 1915 - 17

ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ ΤΟΥ ΝΑΥΑΡΧΟΥ ΦΟΥΡΝΕ

Ἡ δρᾶσις τοῦ ἐν Ἑλλάδι. — Τὸ Βενιζελικὸν κίνημα. — Ἡ στάσις τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου — Ὁ ἀποκλεισμός κλπ. κλπ.

Εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος εἶδομεν πῶς ὁ ναύαρχος Νταρτζὶ ντὺ Φουρνὲ σκιαγραφεῖ ἕνα ἕκαστον τῶν ἐν τῇ Γαλλικῇ πρεσβείᾳ προσώπων. Ἀς ἴδωμεν σήμερον τὸ τέλος τῆς σκιαγραφίας τοῦ διὰ τὸν ναυτικὸν ἀκόλουθον Ροκφέιγ, τοῦ ὁποῦ ὁ ρόλος ὑπῆρξεν ὀλέθριος διὰ τὴν Ἑλλάδα.

«Ὅταν ὁ Ὑπουργὸς, λέγει ὁ ναύαρχος

Φουρνὲ, τὸν διώρισεν εἰς τὴν πρεσβείαν τῶν Ἀθηνῶν, διήλθεν ἐκ Μάλτας καὶ παρουσιάσθη εἰς τὸν Διοικητὴν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπισκέψεως ταύτης διετύπωσεν ἐπὶ τῆς πορείας τοῦ πολέμου γνώμης εἰς ἄκρον ἀλλοκότους λέγων μετὰ ἄλλων ὅτι ἡ Γαλλία ἐπανήλθεν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Διευθυντηρίου, καὶ ὅτι ἦτο ἐτοιμὴ νὰ πέσῃ πρὸ τοῦ σωτήρος, ὅστις θὰ παρουσιάζετο. Ἡ γλῶσσα

αὐτῇ μοῦ ἐπροξένητεν αἰσχίστην ἐντύπωσιν.

Ὅταν τὸν Μάρτιον τοῦ 1916 ὁ Διευθυντῆς τῆς Ὑπηρεσίας τῶν πληροφοριῶν προσήλθεν νὰ παραστῇ εἰς τὴν σύσκεψιν τῶν συμμάχων ναυάρχων, αἱ προτάσεις τοῦ περὶ πλήρους ἀναμίξεως εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, ἡ διαβεβαίωσις του, ὅτι ἐπρεπε νὰ τολμήσωσι τὰ πάντα, ἀπερρίφθησαν ὁμοφώνως. Ἦτο φανερόν ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἑμπιστοσύνην, ἥτις τῷ διέφευγε καὶ διὰ τοῦτο μοι ἀπέστειλεν ἐξ Ἀθηνῶν σειρὰν μακρῶν ἰδιωτικῶν ἐπιστολῶν. Ἀλλὰ ἡ μετὰ ἡμᾶς ἀσυμφωνία ἦτο πολὺ βαθεῖα, δὲν εἶχον οὔτε τὸν καιρὸν, οὔτε τὴν θέλησιν νὰ συζητῶ, καὶ ἔπαυσα σιγὰ, σιγὰ νὰ τοῦ ἀπαντῶ.

Βεβαίως ὁ νέος ἀκόλουθος, ἀπεδείκνυεν μεγάλην δύναμιν πρὸς ἐργασίαν. Ἐπεδείκνυνεν ὅμως καὶ ἀπίστευτον ἑλλειψιν κρίσεως τοῦλάχιστον εἰς ὅτι ἀφεώρα τὰς ναυτικὰς ὑποθέσεις.»

Ἡ ὑπηρεσία πληροφοριῶν, μὰς παρεῖχε σχεδὸν καθ' ἑκάστην πληροφορίαν περὶ τῶν ἐχθρικῶν ὑποβρυχίων. Οὐδέποτε οὔτε μία, τῶν πληροφοριῶν τούτων ἀπεδείχθη ἀκριβής. Αἱ πλεῖσται ἦσαν φανερά παράξεναι.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μεταφοράς τῶν Σερβικῶν στρατευμάτων ἡ ὑπηρεσία πληροφοριῶν, ἀφῆκεν ἑαυτὴν νὰ γίνῃ ἔρμαιον, ὥς συνήθως, τῶν ἀπατεῶνων καὶ ἐξηγορασμένων τυχοδιωκτῶν, ὥς ἐγένετο ἡ ἡχὴ τῶν γερμανικῶν καυχῆσιολογιῶν, συμφώνως πρὸς τὰς ὁποίας τὸ ἥμισυ τῶν Σέρβων οὐδέποτε θὰ ἐφθάνεν εἰς τὸν προορισμὸν του. Ἡ πλήρης ἐπιτυχία τῆς ἐπιχειρήσεως ὀφειλομένην βεβαίως κατὰ μέρος καὶ εἰς τὴν τύχην, ἀλλὰ εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε καὶ κατὰ περισσότερον ἀπὸ τὴν τύχην, διέψευσε τὰς προβλέψεις ταύτας. Ἡ ὑπηρεσία τῶν πληροφοριῶν τότε, διέδωκε τότε μίαν φήμην ἀνταξίαν τῶν συνήθων πληροφοριῶν τῆς... «Ὁ Κάιζερ ἔδωκε διαταγὴν νὰ μὴ προσβάλλωσιν τοὺς Σέρβους, διότι ὑπεῖρχε συμφωνία μετὰ τῶν, ὅτι μόλις ἀπεβιβάζοντο εἰς Θεσσαλονίκην θὰ ὑπετάσσοντο»!!! Τὰ μετὰ ταῦτα ἀπέδειξαν τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν ἐπικαιρότητα τῆς ἀνηκούστου ταύτης πληροφορίας.

Ἡ ὑπηρεσία τῶν πληροφοριῶν, μὰς παρούσασε τὸ Ἀχιλλεῖον ὡς βάσιν ὑποβρυχίων τελείως ὀργανωμένην, μετὰ προβλεπτοῦ προσδέσεως προμηθείας πετρελαίου, μετὰ συστήμα σωλήνων μετοχετεύσεως μέχρι θαλάσσης τῆς καυσίμου ὕλης. Ἡ κατάληψις τῆς

Κερκύρας, διέψευσε τοὺς μύθους τούτους. Ὁ προβλῆς ἦτο διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἀνακτόρου, τὸ πετρέλαιον δὲν ἦτο τίποτε ἄλλο παρὰ βενζίνη διὰ τὰ αὐτοκίνητα.

Κατὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ στόλου εἰς Σαλαμίνα καὶ ἀργότερον ὅταν ἡγκυροβόλησεν ἐκεῖ, ἦτο ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν πληροφορίας ἀκριβεῖς ἐπὶ τῶν μέσων τὰ ὅποια δυνατόν νὰ μᾶς ἀντετάσσοντο. Ὑπῆρχε πυροβολικόν; Εἶχον τεθῆ νάρκαι; τὰ ἑλληνικὰ τορπιλλοβόλα καὶ ὑποβρύχια ἦσαν ἑτοιμα νὰ δράσωσιν; Τίνος φύσεως ἦτο ὁ φραγμὸς ὁ ὁποῖος διεχώριζε τὴν Σαλαμίνα ἀπὸ τὸ Κερατσίνι; Αὐταὶ αἱ σοβαραὶ λεπτομέρειαι ἡγνοοῦντο ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πληροφοριῶν. Ἄλλο τι ἂν καὶ ὀλιγώτερον σοβαρὸν ἦτο ὅτι ἡγνόουν καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν!...

Ἰδοὺ ἐξ ὧν ὅσον ἐγὼ γνωρίζω ἡ ἀξία τῶν πληροφοριῶν τὰς ὁποίας ἡ ὑπηρεσία αὐτὴ παρεῖχε εἰς τὰ Ἠλύσια καὶ τὸ Καὶ ντ' Ὀρσαι, τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν εἰς τὰς Ἐπιτροπὰς τῆς Γερουσίας καὶ τῆς Βουλῆς καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Γενικὸν Ἀσχηγεῖον. Θὰ ἴδωμεν τί ἐστοίχισαν αἱ πολιτικαὶ αὐταὶ πληροφορίαι εἰς δοθεῖσαν σαβαρὰν περίπτωσιν.

Ἡ ὑπηρεσία αὐτὴ ἀνέλαβε καὶ ἀλλότρια καθήκοντα. Ὁργάνωσε κλεπτοπολέμους εἰς τὰ σύνορα, ἐνῆργει ἐρεῦνας, μυστικὰς συλλήψεις, ὠργάνωσε πολιτικὴν ἀστυνομίαν καὶ ἰδίᾳ ἰδιωτικὴν. Κατήρτισε κατάλογον περιλαμβανόντα ὅλα τὰ σημαντικὰ πρόσωπα τῆς Ἑλλάδος, μετέβαλεν εἰς ἀποθήκην ἐκρηκτικῶν ὑλῶν πλοῖόν τι ἡγκυροβολημένον εἰς τὸν Πειραιᾶ, συνεκέντρωσεν εἰς τὸ παράρτημα τῆς σχολῆς Ἀθηνῶν κιβώτια ὀπλῶν χειροβομβίδων, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι πολλοὶ τῶν πρακτόρων τῆς ἦσαν πράκτορες τῆς Γερμανίας καὶ ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ δι' αὐτῶν ἐπληροφοροῦντο ὅλας αὐτὰς τὰς ἐνεργείας.

Ἦτο δυνατόν ν' ἀποδεχθῶ παρομοίαν δρᾶσιν; Οὐδὲ πρὸς στιγμὴν τὸ ἐσκέφθην. Ὅταν ὅπλα καὶ χειροβομβίδες γερμανικαὶ κατεσχέθησαν εἰς τὸν διπλωματικὸν σάκκον τὸν ἀνταλασσόμενον μετὰ Βερολίνου καὶ Χριστιανίας, ὅταν ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὰ ἐξαρτήματα τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Μπέρνσωρφ, οἱ σύμμαχοι ἐξεδήλωσαν τὴν ἀγανάκτησιν των. Εἶχον ἑκατὸν φορὰς δίκαιον. Ἀλλ' ὅτι

ήτο άπαίσιον εις τὰς 'Ηνωμένας Πολιτείας δὲν ἦτο καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα;...

Βεβαίως ἡ ὑπηρεσία τῶν πληροφοριῶν, ἡ δύνάτο νὰ προσέπη περιπλοκάς, ὅπως ἔκαμε πλειστάκις ἀσυνειδήτως ἢ συνειδητῶς. Τὰ παρασκευάζεν αὐτὴ ἡ ἰδία. Ἐπανηλειμένως, καὶ μάλιστα δι' ἰδιωτικῶν ἐπιστολῶν, προσεσάθησα «νὰ ἀνοίξω τὰ μάτια» τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν. Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη ἓνα τηλεγράφημα ἐπίσημον εἰς τὸ ὅποιον ἐσημείωνα τὴν ἐλαφρότητα καὶ τὴν ἐμπάθειαν τῶν πληροφοριῶν τοῦ προστατευομένου του. Εἰς τὰ παράπονά μου, ἐδίδετο ἡ ἀπάντησις ὅτι ὁ σύνδεσμός μου μετὰ τοῦ ναυτικοῦ ἀκολούθου δὲν ἦτο πλήρης. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος, ὅστις ἔπρεπε νὰ εἶχε ταχθῇ ὑπὸ τὸς διαταγὰς μου ipso facto ἄμα τῇ ἀφίξει μου, συνεννοεῖτο μετὰ τῶν Παρισίων δι' εἰδικοῦ κώδικος. Εἶχεν ὁδηγίαις νὰ μοι ἀπεσταλῇ ἀντίγραφον τῶν τηλεγραφημάτων του καὶ ἀναφορῶν του. Ἀλλὰ τίνα ἦσαν συντεταγμένα κατὰ τρόπον ἀποκλείοντα τὴν εἰς ἐμὲ ἀποστολὴν των. Τὰ ἄλλα μοι ἀπεστέλλοντο ἀτάκτως ἢ μὲ τοιαύτας καθυστερήσεις, ὥστε τὰ ἰδικά μου τηλεγραφήματα συνεκρούοντο εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν μὲ ἤδη σχηματισθεῖσας γνώμας. Ἐν ὀλίγοις ὁ ἀρχιναύαρχος καθὼς καὶ ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας, ἐπεβλέποντο ἀπὸ ἓνα ἀξιωματικόν, ἀνεύθυνον καὶ ὅστις ὀλίγον κατ' ὀλίγον καθίστατο πανίσχυρος, ἐξετέλει τὰς διαταγὰς τὰς ὁποίας οὔτε ἐνέπνεε εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ ἔφερε τὸ βάρος τῆς εὐθύνης ὅλων.

Σπεύδω νὰ τελειώσω μὲ τὸ κουραστικὸν τοῦτο θέμα ἐκθέτων μίαν κατὰστασιν τὴν ὅποιαν ἡ ζωηρὰ ἐπιθυμία τῆς προόδου τῆς ὑπηρεσίας, αὐτὴ καὶ μόνον ἡδύνατο νὰ μὲ κάμῃ νὰ δεχθῶ. ἐν τούτοις πρέπει νὰ ἀναφέρω ἐν τελευταῖον χαρακτηριστικόν. Ὁ Διευθυντὴς τῆς ὑπηρεσίας τῶν πληροφοριῶν, καίτοι δὲν ἦτο ὑπὸ τὰς διαταγὰς μου, ἐπέμενε νὰ μοῦ ἐπιδείξῃ τὰ γραφεῖά του, νὰ μοῦ δείξῃ τὰς ἐγκαταστάσεις των εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὴν Ἀγγλικὴν πρεσβεῖαν.

Ἐφθάσαμεν ἐκεῖ μίαν πρωΐαν, καθ' ἣν ὤραν τὸ προσωπικὸν μετέβαινε νὰ προγευματίσῃ.

Μερικὰ ἐρωτήματά μου, ἀμέσως ἀπέδειξαν ὅτι ὁ συνοδός μου ἡγνίει πᾶν ὅ,τι τυχαίως τὸν ἠρώτησα. Ἐφαίνετο τελείως ἀκατατόπιστος καὶ ἐδικοιολογήθη ἐκφράζων τὴν λύπην του διότι ὁ μηχανικὸς Ρικὼ εἰς ὃν ἀνετέθη ἡ ἀστυνομία καὶ ὁ ὑποπλοίαρχος Σαρμπόντ

εἰς ὃν ἀνετέθησαν αἱ στρατιωτικαὶ πληροφορίαι, δὲν ἦσαν παρόντες διὰ νὰ ἀπαντήσωσιν. Ὁ ναυτικὸς ἀκόλουθος ἦτο ἐξαιρετικὰ φίλος τοῦ. Ἀλλὰ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του νὰ ἐργασθῇ καλὰ, ἀπησχολεῖτο μὲ πολλὰ ζητήματα καὶ δὲν κατάρθωνεν νὰ εἶναι ἐνήμερος.

Εἰς τὸ προσεχές :

Τὸ ἐπεισόδιον τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας.— Ἡ κατάστασις περιπλέκεται.— Ἡ ἀναχώρησις τοῦ κ. Βενιζέλου κλπ. κλπ.

Ἀλληγογραφία

— Ἐλήφθησαν τὰ δελτία διὰ τὴν δωρεάν λήψιν τοῦ Βου τόμου τῆς Ἱστορίας Δ. Γούναρη, τῶν κ. κ. Ν. Ἀβούρη, Μιχ. Μωραΐτου, Ἀναστ. Γριβεζ, Ἰωάν. Ζωχιού, Προδρόμου Δημητριάδου, Κωνστ. Τριγώνη καὶ Κωνστ. Βιργιλίου.

— Ἰωάν. Βαρινόν— Πειραιᾷ ἐγράψαμεν σχετικῶς διὰ τὰ καθάρματα αὐτὰ τὰ ὁποῖα μάλιστα ἀπέστελον ψήφισματα ὑπὲρ τοῦ τουφεκισμοῦ τῶν πολιτικῶν μας. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ξένας ὁργανώσεις αὐταὶ μόνον ὅταν θίγονται ἐξεγείρονται.

ΕΝΑ ΚΑΘΗΚΟΝ

Ἡ χίρα καὶ τὰ τρία ὄρφανὰ ἐκλεκτοῦ ἀμόφρονος, ἀποβιώσαντος συνεπεῖα νοσήματος ἐξ οὗ προσεβλήθη κατὰ τὴν μαύρην τυραννικὴν περίοδον τῶν βενιζελικῶν καταδιώξεων (1917—1920) τελοῦν εἰς τὸ ἔσχατον σημεῖον τῆς πενίας, στερούμενοι καὶ αὐτοὶ τοῦ ἄρτου!...

Ἡ «Νέα Ἐποχή» ἡνοιξε κατάλογον εἰσφορῶν πρὸς ἀνακούφισιν τῆς αὐτοῦ ταύτης οἰκογενείας καὶ ἀπευθύνει θερμὴν ἐκκλήσιν πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτῆς φίλους καὶ δμοφρονas ὅπως ἀποστείλουν τὸν ὀβολὸν των.

Ἐκ προηγουμένων εἰσφορῶν δρ. 8.275
Ἐρμῆς ἐν Βόλῳ ὑπὸ τοῦ φίλου
τῆς «Ν. Ἐποχῆς» κ. Α. Κ. 1.250

Τὸ Σύνολον δρχμ. 10.525

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις : «ΟΙΝΟΒΟΤΡΥΣ»

Ἑταιρικὸν κεφάλαιον ὁλοκλήρως καταβεβλημένον Δρχ. 10,000,000.—
Ἀποθεματικὸν μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1922 11,616,111.—

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ & ΟΙΝΑΠΟΘΗΚΑΙ

Ἐν Μύλοις (Ἀθηνῶν), Ἐλευσίνι, Καλάμαις, Θεσσαλονίκῃ, Ἀχαΐᾳ, Πάρῳ, Κύμῃ, Βελίκῃ, Γαστουνῇ, Βραχατίῳ, Δευκάδι, Σάμῳ, Ἀλιβερίῳ, Μαρκοπούλῳ (Ἀττικῆς).

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Οἶνοι : Λευκοί, Ἐρυθροί, Γλυκεῖς, Μοσχάτοι.

Οἰνόπνευμα Καθαρόν διὰ ποτοποιῆαν καὶ μετουσιωμένον διὰ φωτισμὸν καὶ θέομασιν.

Οἶνοι εἰς φιάλας : Ἐπιτραπέζιοι, τονωτικοί, θρεπτικοί.

Βερμούντ (ἐκ φυσικοῦ Μοσχάτου).

Ἀποστάγμα οἴνου : Μεγάλῃ παρακαταθήκῃ παλαιῶν ἀποσταγμάτων οἴνου, παραγωγῆς τοῦ ἐν Μύλοις Ἀποσταγματοποιείου.

Κονιάκ ἀρίστης ποιότητος ἐκ παλαιοῦ ἀποστάγματος.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ & ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Δέχεται καταθέσεις ἐπὶ προθεσμίᾳ μὲ τοὺς κάτωθι τόκους ἀπηλλαγμένους τελείως παντὸς φόρου.

ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ

Διὰ τρεῖς μῆνας

Δι' ἑξ μῆνας

Δι' ἓν ἔτος καὶ πλέον

8 0)0

8 1)2 0)0

9 0)0

ΕΙΣ ΛΙΡΑΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ἢ ΔΟΛΛΑΡΙΑ ἢ ΧΡΥΣΟΝ

7 0)0

7 1)2 0)0

8 0)0

Κατὰ τὴν μετὰ τοῦ Δημοσίου σύμβασιν δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 80 φύλλον τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, τῆς 5 Μαρτίου 1926, αἱ παρὰ τῇ Ἑταιρίᾳ καταθέσεις εἶναι προνομιούχοι ἀπαλασσομένης τῆς προσόδου τούτων ἐπὶ δέκα πέντε ἔτη παντὸς φόρου δημοσίου, ἀπλοῦ ἢ συνθέτου ἢ οἰουδήποτε ἄλλου δημοτικοῦ ἢ τοπικοῦ παρόντος ἢ μέλλοντος.

Αἱ καταθέσεις χρησιμοποιοῦνται ἐξ ὁλοκλήρου, δυνάμει τῆς ἰδίας συμβάσεως, πρὸς παροχὴν λιπασμάτων ἐπὶ πιστώσει εἰς τοὺς γεωργοὺς ἐπὶ τῷ αὐτῷ τόκῳ.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ Ο "ΤΙΤΑΝ", ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΑ 3.000.000 ΔΡΑΧ.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

ΑΡΙΘ. ΤΗΛ. 6 54

Τηλεγραφική Διεύθυνσις :

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 33 ΤΗΛΕΦ. ΑΡ. 5-77
Γραφεία φορτώσεων εν ΠΕΙΡΑΙΕΙ

Τηλ, αριθ. 2-63.

«ΣΙΜΕΝΤΟΤΙΤΑΝ ΑΘΗΝΑΣ»

Τσιμέντα «Τιτάν» τύπου «Πορτλάν» (Ciment artificiel Portland) ανταποκρινόμενα εις τους αυστηροτέρους επιστήμους κανονισμούς των πεπολιτισμένων Κρατών δι' έργα εκ Μπετόν πάσης φύσεως.

Béton armé λιμενικά, πλακοποιία, επιστρώσεις, υποστρώσεις οδών, κατασκευή πλίνθων (τούβλων) και ογκολίθων (άγκωνάρια), πρέκια κτλ.

Τσιμέντο «Κέρωψ». Ειδική κονία, κατάλληλος διά την κατασκευήν οδραυλικών αμμοκονιαμάτων διά συνήθεις λιθοδομάς, ή πλινθοδομάς, αντικαθιστώσα με πλείστα όσα προτερήματα τα αμμοκονιάματα εξ ασβέστου.

Πολύ ταχυτέρα πώξις. Ασυγκρίτως μεγαλειτέρα άντοχή, όθεν : Ταχύτης έκτελέσεως. Σημαντική έλάττωσις του πάχους των τοίχων, ήτοι : Κέρδος εις χρήσιμον μόν χωρον και οικονομία εις εργατικά και όγκον λιθοδομής.

Συνιστάται ιδιαίτερος δι' έργα λιμενικά.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ & ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

33 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 33

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ ΕΙΣ ΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΠΟΛΕΙΣ

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

Χημικά Διπλάσματα.— Ειδικά σύνθετα λιπάσματα διαφόρων τύπων διά πᾶσαν έν γένει καλλιέργειαν και άπλᾳ (άζωτουχα, υπερφωσφορικά, καλλιοῦχα),

Όξέα.— Θεϊκόν, Νιτρικόν, Υδροχλωρικόν, Θεϊκός σίδηρος, Περοσπορίνη.

Εὔδη ύελουργείου.— Υελοπίνακες κοίνοι (τζάμια) επιτραπέζια είδη. Φιάλαι παντός είδους Δαμιζάναι κτλ.

Η Εταιρεία έχει ιδιαίτερον τμήμα ΓΕΩΠΟΝΙΚΟΝ το όποιον παρέχει δωρεάν, προφορικῶς ή δι' έλληλογραφίας, πᾶσαν πληροφορίαν δι' όλα τα γεωργικά ζήτήματα και ειδικῶς διά την χρῆσιν των λιπασμάτων της.